

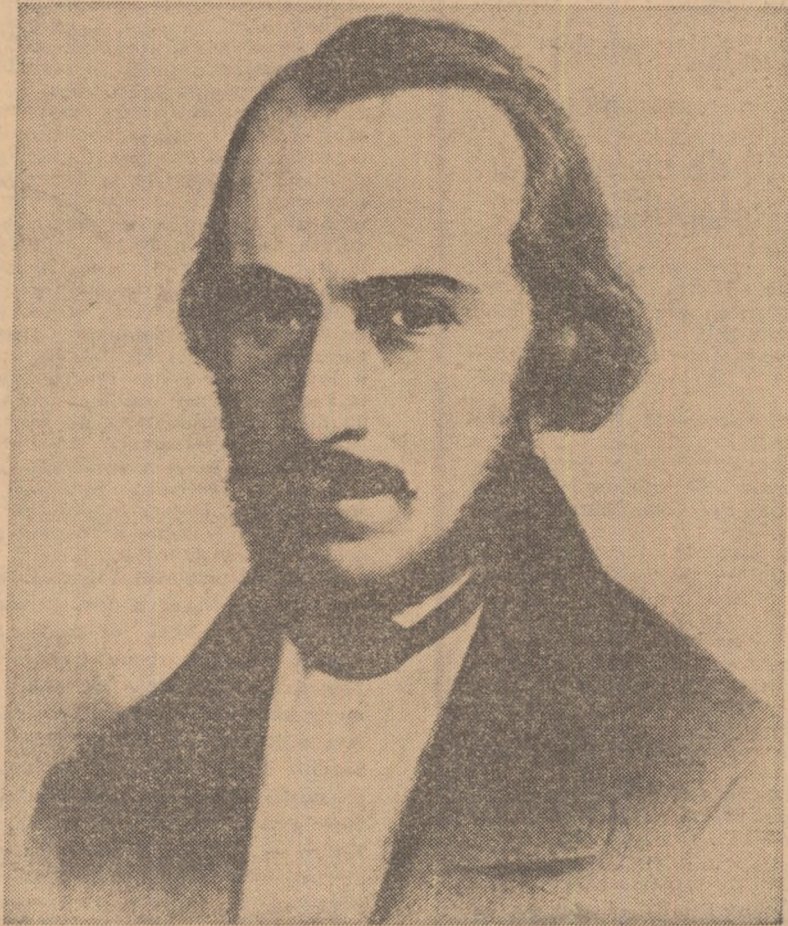
Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 92

Simbătă 21 aprilie 1973

16 pagini — 1 leu

„Revoluția generală fu ocazia, iar nu cauza revoluției române. Uneltitorii ei sint optsprezece veacuri de trude, suferințe și lucrare a poporului român asupra lui însuși”.

NICOLAE BALCESCU

Învățământ de cultură generală

Evoluția sistemelor școlare și odată cu aceasta teoria strategiei învățământului — ca domeniu al macro-pedagogiei — îmbogățește fondul de termeni specifici domeniului. Unii dintre aceștia au o foarte largă răspindire. Menționăm: diversificarea și diferențierea studiilor, învățământ de cultură generală, învățământ postliceal, organizarea modulară sistemelor școlare ș.a. Firește că multe dintre aceste concepte au un sens și un conținut precis. Pentru altele, însă, sensul nu este unanim înțeles, ceea ce duce la imprecizie în analiza unor fenomene sau, uneori, chiar la erori.

Conceptul de „învățământ de cultură generală” a cunoscut, ca multe altele, o evoluție istorică. În prezent, este folosit în două accepțiuni: una, ca o categorie ce desemnează un subsistem al sistemului școlar și a nume pe acela care cuprinde școala generală de bază și învățământul secundar complet care asigură, celor care-l frecventează, o cultură științifică raportată la domeniile cele mai importante și care are un caracter nonprofesional. Acest subsistem este diferit de cel care, după o instruire de bază, comună tuturor copiilor — realizată înainte în școala primară, iar astăzi extinsă asupra primului ciclu al învățământului secundar — cuprindea, în continuare, mai multe tipuri de școli tehnice și profesionale care realizau o formare în vederea exercitării unei profesii.

Odinioară, aceste două subsisteme coexistau și se prezentau chiar într-o oarecare opoziție, argumentată printr-un nivel mai ridicat al învă-

țământului de cultură generală față de învățământul profesional.

În structura sistemelor de învățământ contemporan și în teoria pedagogică o asemenea distincție se păstrează încă între învățământul de cultură generală și învățământul tehnico-profesional, deși a fost sensibil modificată în dublu sens: întâi, prin faptul că primatul unui subsistem asupra celuilalt nu se mai prezintă decât ca o reminiscență a unei concepții sau strategii desuete, apoi prin aceea că structurile sistemelor școlare tind spre ștergerea granițelor dintre cele două subsisteme, fie prin conceperea unui învățământ integrat, comprehensiv, fie prin stabilirea unor obiective educaționale de formare profesională sau cel puțin de pregătire profesională în orice tip de școală.

A doua accepțiune se raportează la o anumită structurare a conținutului învățământului. În acest sens, conceptul de cultură generală, exprimat în conținutul învățământului, cuprinde cunoștințele fundamentale din principalele domenii științifice, organizate într-un număr mai mare sau mai mic de discipline. Ele au fost predominante sau chiar au constituit, în exclusivitate, conținutul învățământului de cultură generală. În același timp, o parte din aceste cunoștințe sînt cuprinse în conținutul învățământului tehnico-profesional, reprezentînd cultura științifică generală considerată necesară

Conf. dr. ION T. RADU

(Continuare în pag. a 3-a)

ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR

Ultima etapă a anului școlar — „decisivă” cum preferă să o considere unii — începe în condițiile unei intense mobilizări de forțe pentru mai buna organizare a muncii în fiecare instituție, pentru întărirea disciplinei și îndeplinirea exemplară a sarcinilor. Această mai științifică și mai modernă organizare se bazează, în principal, pe simplificare, în sensul cel mai bun al cuvîntului, al înlăturării verigilor intermediare, de prisos, care treneză și încetinesc ritmul activității, al creșterii responsabilității fiecărui om pentru ceea ce este chemat să realizeze, al eliminării tendințelor birocratice, ale formalismului, care irosesc timp și energie. Este limpede că toate acestea țintesc spre o eficiență sporită a muncii pe toate planurile și la toate nivelurile, spre rentabilizarea prezenței fiecărui om în angrenajul vast al activității. ceea ce, pe ansamblul societății noastre, va însemna noi pași pe calea prosperității și bunăstării generale.

Pentru universul școlii — ogorul,

prin excelență chemat să dea societății roadele cele mai de preț: inteligențele scăpărătoare, capacitățile creative și tot ceea ce constituie azi fondul de aur al tezaurului uman — buna organizare (a muncii elevilor, profesorilor, personalului administrativ-gospodăresc, în clasă și în afară de clasă, extrașcolară, la internat și la cantină, cu părinții, cu organizațiile de tineret etc.) constituie o cerință vitală, a cărei nerespectare, fie și în detaliul cel mai mic, tulbură ritmul și fluenta activității.

Cel care răspunde ca activitatea să fie judicios organizată în toate compartimentele școlii este, firește, directorul. Pentru buna desfășurare a complexei munci de care răspunde el, este necesar, în condițiile actuale de exigență, să se preocupe cu cea mai mare atenție de precizie de definire a atribuțiilor fiecărui sector din unitatea pe care o conduce, pentru a se evita paralelismele sau omisiunile în îndeplinirea unor sarcini, și a se asigura realizarea integrală a obiectivelor învățământului. Totodată, acum, la începutul etapei finale de muncă din școală, care are loc în condițiile unor cerințe exprimate cu toată claritatea de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, directorii de școală trebuie să asigure cunoașterea precisă de către fiecare lucrător — din sectorul didactic sau administrativ — a sarcinilor pe care le are de îndeplinit la locul său de muncă. Este în logica oricărui proces modern de perfecționare a sistemelor muncii ca măsurile luate de către forul de conducere să fie dublate de efortul fiecărui salariat

de a-și organiza științific propria activitate, de a duce la îndeplinire în mod exemplar sarcinile ce îi revin. În școală, această cerință este resimțită cu o putere dublă, căci profesorul constituie pentru elev, în același timp, și un model de îndeplinire conștiințioasă a sarcinilor profesionale, de activitate sistematică, depusă cu interes și pasiune. Pe întreg colectivul didactic, pe întreaga școală, modul în care își fac datoria învățătorii și profesorii, dirigintii, pedagogii din internate, directorul, personalul administrativ constituie însăși atmosfera în care cresc copiii, spiritul în care vor fi obișnuiți să lucreze toată viața. Acea unitate de acțiune a profesorilor și învățătorilor pentru buna educare a elevilor este necesar să fie revitalizată, fiecare cadru didactic avînd obligația să respecte cerințele unice, formulate pentru întreaga școală, în scopul de a-i obișnui pe elevi cu o muncă susținută și temeinică, cu respectarea normelor elementare ale raporturilor cu colegii, cu profesorii și părinții, pentru formarea bunelor deprinderi de viață ale viitorilor cetățeni ai patriei.

Ultimul trimestru al anului școlar, etapă de bilanț și analize retrospective, este, de astă dată, și o etapă de îmbunătățiri organizatorice în fiecare școală, de natură să dea un impuls calitativ superior întregii activități. Stă în puterea fiecărui om de la catedră — chemat să-și îmbunătățească aportul în opera pe cît de nobilă pe atît de vastă pe care o îndeplinește școala — să contribuie cu tot ce are mai de preț la pregătirea exemplară a tineretului patriei.

ÎN ACEST NUMĂR

● 1848 — piatră de hotar a istoriei noastre naționale

● Raporturile profesor-elev

● Cercurile de științe sociale

● După un an de la integrarea televiziunii școlare în procesul de învățământ

● Speranțe pentru cprirea degradării memoriei

Mesaj al talentului

Primul salon internațional de artă plastică a copiilor, deschis în capitala Braziliei între 5-20 septembrie 1972, a găzduit 62 de lucrări ale școlărilor din România. Recent, autorii a 54 dintre aceste lucrări au primit tot atâtea diplome, care le atestă talentul și fantezia. Tablourile trimise circula și astăzi în toată Brazilia. Dintre lucrările expediate s-au evidențiat cele ale școlărilor din județele Ilfov, Hunedoara, Satu-Mare, cel mai mare număr de diplome revenind pictorilor-pionieri din Dirvari-Ciorogirla, județul Ilfov.

Cercul de arte plastice de la Școala generală Dirvari a fost înființat

În anul 1968. Profesoara de desen Elena Vasilescu-Cernăianu, membră a Cenaclului U.A.P., prezintă prin lucrări remarcabile la câteva saloane de pictură din țara noastră și la două expoziții personale, s-a gândit să împărtășească taina culorilor și elevilor din această școală. Sensibilitatea și bunul gust, agerimea observației și franchețea atitudinii micilor ucenici, i-au dat încredere. A trimis la cererea Consiliului Național al Pionierilor un număr de tablouri, fără ca să se aștepte ca discipolii ei să devină nume cunoscute în continentul sud-american. Nici Oprea Fănică și Virginica Alexandru, din clasa a VII-a, nici Maria Ghencea din clasa a VI-a sau Gherghina Gheorghie și Tudora Vasile, din clasa a VIII-a n-au știut că sînt posesoarele unora dintre diplomele acordate de Salonul Internațional de artă plastică, organizat în Brazilia. Picturile lor — por-

trete, interioare în stil autentic românesc, compoziții din care respiră candoarea și prospețimea vârstei — au încântat și continuă să impresioneze vizitatorii brazilieni. Limbajul culorii este universal. În acest fel, pionierii din Dirvari vorbesc lumii despre părinții și bunicii lor, despre jocurile lor, despre copilăria lor fără griji. Pictorii din Dirvari fac concurență — în sensul stimulator al cuvîntului — pictorilor din Vulturești. Se pare că în majoritatea școlilor din satele noastre profesorii entuziasți descoperă noi și noi pictori.

V. B.

O întâlnire utilă

Zi însoțită de primăvară, la Bistrița-Năsăud, colț de țară pitoresc, cu oameni minunați, ale căror simțăminte vibrante și obiceiuri strămoșești, nealterate, au fost magistral cîntate de Coșbuc și adinc încrustate în opera lui Rebreanu. În acest oraș, de la poalele Birgăului, mi-a fost dat să particip deunăzi, la o întâlnire a 100 de învățători și profesori din județ, promoția 1972, cu conducerea Universității din Cluj, organizată de Comitetul județean de partid, prin inspectoratul școlar.

Dincolo de ambianta stimulatoare, au impresionat tinerii educatori, modești și sinceri. Aprecierea cea mai favorabilă și-au atras-o prin felul în care s-au integrat în colectivele în care muncesc, în ciuda lipsei de solitudine a cite unu director. Cum să nu ascuțiți cu satisfacție pe acești educatori la începutul activității lor care înțeleg cu ușurință conceptele moderne: problematizare, învățare prin descoperire, programare și se ostensec să le aplice la lecții, fără să devină prin aceasta robi ai modernismului?

În schimbul de păreri exprimate, fără notițe dinainte prefabricate, s-a circumscris și problema înzestrării școlilor cu material didactic. Lista articolelor necesare mi-a inspirat remarca: prea multă hirtie și cerneală consumă unii cercetători, scriind despre mijloace audiovizuale, mașina de predat a lui Skinner, multe tunete se descarcă împotriva școlii tradiționale, dar fără ploaie binefăcătoare! Formalismul din cadrul unor cercuri pedagogice, în care predomină referate cu caracter general și laudativ, caracterul festiv al unor inter-sistențe au fost criticate cu aciditatea și prospețimea spiritului tânăr. Denunțarea acestor fenomene negative este o garanție a lichidării lor. Cele mai categorice repro-

șuri s-au adus practici pedagogice din institute și facultăți. Confruntarea cu viața din școli a arătat că practica pedagogică nu este îndeajuns de eficientă: au lipsit orele de laborator, de dirigiență, de pregătire a materialului didactic, activitățile cu pionierii etc. Pregătirea psiho-pedagogică ce se face în învățămîntul superior a fost apreciată și ea, sub nivelul cerințelor actuale. Absolvenții au exprimat regretul că practica pedagogică nu se organizează pentru toți studenții și în școlile de la sate. (Desigur, pentru această promoție faptul este consumat). Pentru cele viitoare, propunerile au fost reținute cu receptivitate de reprezentantul Universității clujene.

EMIL BILDESCU

Ședințe de comunicări științifice

Pentru a veni în sprijinul profesorilor de istorie, Societatea de științe istorice din R.S. România, filiala București, organizează în perioada aprilie-iunie 1973 următoarele ședințe de comunicări științifice:

24 aprilie, orele 18: I. Fintinaru — „Atitudinea României față de principalele evenimente internaționale actuale” (ședință organizată în colaborare cu Casa corpului didactic).

8 mai, orele 18: Conf. univ. dr. Gh. Cazan — „Mișcarea muncitorească internațională contemporană”.

22 mai, orele 18: Lect. Florea Stănculescu și prof. Livia Musculiu — „Dezbatere asupra problematizării, descoperirii și modelării în predarea istoriei” (ședință organizată în colaborare cu Casa corpului didactic).

5 iunie, orele 18: Simpozion „Al. Ioan Cuza, primul domn al României moderne”.

Lucrările vor fi prezintate de prof. univ. dr. doc. Dumitru Berciu, președintele filialei București a Societății de științe istorice.

Vor conferența: dr. Dan Berindei — Rolul lui Cuza în căutirea României moderne; prof. Paul Grigoriu — Politica internă a lui Cuza oglindită în presa vremii; cercet. št. pr. Irina Rădulescu Valasoglu — Al. I. Cuza — un mare diplomat; prof. Cleopatra Borcea și prof. Maria Buga — Figura lui Cuza în amintirea poporului. (Ședință organizată în colaborare cu Casa corpului didactic).

Ședințele vor avea loc la Muzeul de istorie a municipiului București, b-dul 1848 nr. 2.

D. V.

Bloc-notes

Din activitatea

caselor corpului didactic

ARAD

În colaborare cu Societatea de științe fizice și chimice din Arad, Casa corpului didactic a editat o plachetă „Algoritmizarea în predarea fizicii și chimiei”, cuprinzînd comunicările de la Consfătuirea republicană a profesorilor de fizică și chimie, din octombrie 1972. Se constată că învățămîntul prin descoperire dirijată poate fi armonios îmbinat cu algoritmizarea, ca acțiune concretă. După Ion Mînzat, algoritmizarea (folosită în programare) și modelarea ca procedeu euristic trebuie să facă parte din una și aceeași organizare, complementîndu-se și intersectîndu-se. Urmează și alte propuneri de algoritmizare a învățării, aparținînd profesorilor de fizică și chimie din Arad, București, Cluj, Brașov.

TIRGOVIȘTE

Colecția „Insemnări pedagogice” a Casei corpului didactic s-a îmbogățit cu două noi apariții: o scri-

soare metodică „Lecția de fizică și chimie în condițiile modernizării învățămîntului” elaborată de inspectorul Pavel Stoicescu, care analizează critic activitatea profesorilor din județ și caracterul euristic al metodelor de învățămînt modern și „Informare, control, îndrumare în predarea limbilor moderne”, de Eusebiu Platcu.

Tot la Tirgoviște a avut loc recent o sesiune metodică-științifică cu tema „Metodologia predării științelor sociale”. Printre invitați: conf. univ. Ion Șendrulescu, de la Universitatea București, lector univ. Florea Stănculescu de la I.C.P.P.D. București și C. Dima, cercetător științific la Institutul de cercetări pedagogice.

Pictori și electroniști

la zece ani

Nu știm câți vizitatori are, în zilele acestea de vacanță, holul teatrului Palatului pionierilor din București, care, dealtfel, programează curent filme românești cu conținut adecvat vârstei celor în vacanță. La ora cînd am pătruns în hol, numai cîteva grupuri de fete și băieți cercetau cu o curiozitate manifestă

lucrările plastice ale copiilor din clasa a IV-a a Școlii generale din Birzești, județul Argeș, grupate — surprinzător — într-o expoziție cu titlul: „Pictori și electroniști la zece ani”. Conducătorul lor este învățătorul Titel Mărgescu.

Frapează minunția, revărsarea de cascadă a minurilor, geometria modernă a picturii și tematica anticipativ fantezistă. Se cuvin laude celui ce a trezit aceste disponibilități

artistice, laolaltă cu pasiunea pentru descoperirea tainelor electronicii, la niște elevi de numai zece ani. Expoziția discipolilor învățătorului Titel Mărgescu e deschisă pînă în 25 aprilie.

DOINA VOICULESCU

Casa corpului didactic din Arad găzduiește expoziția retrospectivă de pictură a regretatului profesor de desen Iulian Toader, fost elev al lui Costin Petrescu, alături de care a lucrat la fresca Ateneului. Un îndrăgostit de natură și de lumină

• La Birlad a avut loc un schimb de experiență între educatoarele din județul Vaslui, la care au participat și elevii din anul V al Liceului pedagogic. S-au ținut lecții deschise, folosindu-se mijloace moderne de predare, s-a prezentat • comunicare despre problematizare în munca cu preșcolarii. Devenim moderni de la cea mai fragedă vîrstă!

• Din programul celei de-a 5-a Sesiuni de comunicări desfășurate la Timișoara, sub egida inspectoratului școlar județean, desprindem capitolele: „Pregătirea tehnico-productivă”, „Cabinetele școlare și perfecționarea învățămîntului”, „Îmbunătățirea metodelor de predare-învățare la clasele I-IV”, „Învățămîntul preșcolar”, precum și tematicile pe obiecte de învățămînt (matematică, științe sociale, fizică, geografie etc.).

• În comuna Cernat-Covasna, învățătorul Pal Hasmann a înființat un bogat muzeu sătesc, la care a lucrat nu mai puțin de 50 de ani. Pasiunea sa de veritabil colecționar a transmis-o și celor doi fi ai săi, în prezent colaboratori de nădejde ai Muzeului județean. De unde rezultă, o dată în plus, că pasiunea naște pasiune • Drumul greșit pe care apucaseră elevii Ion Coman și Constantin Vilcu din orașul Rimnicu-Sărat a fost întrerupt la Constanța, după ce trecuse (cu furturi din autoturisme și magazine) prin mai multe orașe ale țării. Ce au de spus părinții și profesorii lor? Așa o lecție! • Orașul Breaza a găzduit simpozionul „Perfecționarea și modernizarea învățămîntului de toate gradele” la care și-au dat în-

tinire — cu comunicări, referate și discuții — educatoarele, învățătorii și profesorii. Au participat, ca invitați, profesori universitari din București și reprezentanți ai organelor locale. Inițiativă care, sperăm, nu va rămîne singulară. • În holul Filarmonicii de stat din Satu-Mare s-a deschis o reușită expoziție filatelică a profesorilor din localitate. O mare bogăție tematică a seriilor de mărci poștale. Între expozanți, a fost acceptat să participe și un elev, pasionat de filatelie: Mircea Circa, de la Liceul nr. 2, care expune o temă interesantă, în colecție completă: cosmonautica. • În urmă cu trei ani, pe cîteva dealuri din preajma Șiriel-Arad, elevii Școlii generale au plantat puieți de salcîm, al căror

lăptul de acești arbori tenaci împiedică eroziunea solului și dau un lemn de esență tare, ei constituie un adevărat rai pentru coloniile de albine ale sătenilor. Acțiunea micilor plantatori de salcîmi continuă, amplu, și în această primăvară. • Iași au fost de curînd gazda primitoare a etapei republicane a Concursului de literatură „Mihai Eminescu”, organizat de Ministerul Educației și Învățămîntului, C.C. al U.T.C. și Societatea de științe filologice. Finaliștii (un număr de 360 de elevi) s-au întrecut în două probe: de cunoștințe și de talent. După concurs au participat la o sesiune de comunicări, au vizitat instituții de cultură din Iași și împrejurimi. În concluzie, nici neciștigătorii concursului n-au avut ce regreta. • Între 1-4 iunie a.c. la Oradea se va desfășura simpozionul național „Carstologia românească — realizări și tendințe” organizat de Societatea de științe geografice și Institutul pedagogic din localitate.

Raporturile profesor-elev

Nedumerire

VIRGIL JIREGHIE,
Foto: Prof.
Arad

Educația trebuie să formeze omul în perspectiva unui ideal social. Idealurile sociale nu se pot însă transmite ereditar. Fiecare epocă istorică își are idealurile sale sociale, umane, educația este cea care face ca idealurile sociale să devină și idealuri ale fiecărui individ. Așa fiind, se înțelege că nu orice fel de raporturi profesor-elev pot fi promovate într-o școală care servește formarea unui om necesar societății socialiste, societate care trebuie construită prin muncă, prin activitate creatoare.

În întregul învățământ românesc modern este necesar să fie promovată cu consecvență relația de colaborare. Organizarea întregului proces de învățământ pretinde relații de acest tip, deoarece numai o astfel de ambianță contribuie direct și în măsură determinantă la formarea concepției științifice despre lume, fundamentul conștiinței socialiste, conștiință care trebuie să fie activă și să determine angajarea totală a personalității în acțiunea de transformare a lumii. Esența acestui tip de relație constă în faptul că elevul nu mai este cu prioritate „obiect” al educației, ci el devine și subiect al acesteia. El colaborează la propria sa formare cu un tovarăș care i-a câștigat încrederea pentru că are experiență, cunoștințe, ținută morală demnă etc. Această schimbare de raporturi are multiple implicații în organizarea și desfășurarea actualului educațional, al procesului de învățământ.

În primul rând, acest proces nu mai este în exclusivitate un act de „predare”, de transmitere și „re-luare”, ci devine o activitate în cadrul căreia elevul cooperează cu profesorul pentru cucerirea adevăratelor, pentru propria sa formare morală, intelectuală, profesională

Profesorul nu mai este în exclusivitate un „transmițător” de informații, ci devine educator, arhitect, constructor de conștiințe umane, de oameni în înțeles comunist. Dacă profesorii vor să rămână — ceea ce le place multora să creadă — ca sint — transmițători de informații științifice, sîntem convinși că societatea nu va mai avea nevoie de o asemenea funcție socială în perspectiva a 20—25 de ani. Funcția socială de educator, însă, nu va dispărea probabil niciodată, iar în epocile revoluționare ea rămîne un factor fundamental.

În condițiile acestui tip de relații profesor-elev, învățământul realizează mult mai sigur și mai deplin obiectivele sale generale.

Făcînd eforturi în procesul de cunoaștere pentru a dobîndi cunoștințele și nu a le prelua de-a gata prin memorare din explicațiile profesorului, deci, făcînd eforturi de reproducere a procesului de cucerire a adevărilor științifice, elevul realizează: a) însușirea mult mai temeinică a cunoștințelor, a deprinderii de a munci și a obișnuinței de a munci; b) dezvoltarea capacităților mintale solicitate

în efortul de cunoaștere; c) asimilarea tehnicilor de cunoaștere, de cercetare, de muncă, de producție; d) formarea trăsăturilor morale: tenacitatea, perseverența, interese superioare, angajare totală a personalității în activități practice și teoretice.

Tocmai pentru că unul din cele mai importante obiective ale învățământului în condițiile noilor raporturi profesor-elev devine însușirea tehnicilor, metodelor de cunoaștere, de investigare și cercetare, de muncă, de producție, în ultimul timp se folosește, ca mai adecvat, termenul de metodologie și nu cel de metodică. Metodologia, se știe, este studiul metodelor de cercetare, de pe fundamentul unei concepții filozofice (evident, la noi, cea materialist-dialectică). Și nu numai a fenomenului actual, ci mai ales studiul modalităților de devenire, de dezvoltare a acestuia. Așa fiind, în condițiile în care elevul devine subiect în procesul educației, metodele de învățământ nu pot fi decît o altă exprimare a celor de cunoaștere științifică, în condițiile impuse de cerințele psihopedagogice.

O altă consecință — metodele de învățământ nu mai pot fi privite numai ca strategii ale profesorului, exterioare elevului, ci, în primul rînd, ca strategii de cunoaștere, realizate în mintea elevului.

Esențialul în modernizarea metodelor de învățământ va consta deci nu în îmbinarea metodelor tradiționale cu cele noi, ci în folosirea metodelor tradiționale, dar într-o

orientare nouă, dată de noul mod de concepere a raporturilor profesor-elev, îmbinate cu cele noi.

Alte consecințe; elevul devenind cu prioritate subiectul acțiunii educaționale, se vor schimba organizarea și tipologia lecțiilor. Tipul principal de lecții nu mai poate fi de „comunicare de noi cunoștințe”, ci lecție de „dobîndire de noi cunoștințe”. Însăși această schimbare de denumire obligă la un alt mod de a gîndi procesul de învățământ: în mare parte, lecțiile se vor desfășura sub forma unui dialog viu, între elev și fenomene, procese, obiecte sau între profesor și elev, elevul fiind el, în primul rînd, activ. Metodele și procedeele de învățare prin descoperire vor deveni mai frecvente. Scopul lecțiilor nu va mai fi, așa cum de cele mai multe ori se întîmplă, „de a face cunoscut elevilor...”, ci devine de „dobîndire de către elevi a cunoștințelor”.

Planificarea — atît de mult urmărită la unele inspecții — nu va mai fi o planificare a „comunicării”, lucrul cel mai simplu de realizat, dar extrem de grav prin consecințele sale. În adevăr, pot planifica comunicarea cunoștințelor în

asa fel încît în aceeași săptămîină să se poată „preda” tema „Materie și conștiință”, bunăoară, la toate școlile. Dar pot să mă mulțumesc (pentru a respecta planificarea) doar să comunic și să nu mă intereseze ce au învățat elevii, dacă și-au însușit bine cunoștințele, dacă și-au dezvoltat operațiile mentale respective etc. Toate acestea nu se pot însă planifica cu aceeași rigoare, căci diferențele de la un colectiv la altul sînt sensibile. A respecta însă numai planificarea comunicării înseamnă a renunța la realizarea obiectivelor majore ale învățămîntului. Iată câteva idei care privesc raporturile profesor-elev și unele consecințe ale schimbării acestui raport pentru organizarea învățării. Este evident însă că raporturile de colaborare sînt fundamentul de neclintit al educației pentru muncă, al unei educații morale comuniste, eficiente.

Modalitățile, metodele de înfăptuire a acestei orientări sînt multiple. Despre aceste metode vom discuta în intervențiile noastre viitoare.

Conf. dr. VASILE BUNESCU

Experiență în laboratorul de chimie

Învățămînt de cultură generală

(Urmare din pag. 1)

ră pentru înțelegerea unor procese tehnice, precum și pentru însușirea unor deprinderi practice.

Așadar, unei anumite structuri de organizare — caracterizată prin existența unor școli de cultură generală, nonprofesionale, și școli tehnico-profesionale — i se adaugă o anumită structură a conținutului învățămîntului care face distincție între o cultură generală, cuprinzînd elemente din domeniul științelor matematice, științelor naturii și științelor umaniste, pe de o parte, și o cultură tehnică, pe de altă parte.

Realitatea contemporană a condus, însă, la reconsiderarea vechiului punct de vedere despre relația dintre cultura generală și cultura tehnică, socotite ca domenii diferite, delimitate. Ca urmare a progreselor științifice și a creșterii rolului științei în activitățile umane, conținutul culturii generale dobîndește sensuri și dimensiuni noi.

Din acest punct de vedere, constatăm că evoluția conceptului de cultură generală urmează direcția schimbării raportului dintre cele două domenii în conținutul procesului formării omului, realizîndu-se o îngemănare a acestora într-un concept modern de cultură științifică în care se includ atît cunoștințe din domeniul științelor despre natură, umaniste și matematice, cît și cunoștințe și abilități tehnice fără de care omul nu se poate integra activ și eficient în viața socială.

Referindu-se tocmai la corelația dintre cultura științifică și cea tehnică, B. Suchodolski apreciază că „stadiul în care educația tehnică era identică cu transmiterea cunoștințelor și deprinderilor pentru executarea meseriilor tehnice este definitiv depășit, tehnica devenind un atribut esențial al omului modern”.

Se poate afirma că evoluția conceptului de cultură generală conduce la un sens și un conținut care ar putea fi definit prin următoarele propoziții:

— orice cultură științifică genera-

lă, autentică, implică cunoștințe tehnologice, care devin în mod necesar componente esențiale ale conceptului;

— orice pregătire tehnico-profesională se întemeiază tot mai mult pe o solidă și bogată cultură științifică; specializarea devine fecundă numai în măsura în care se realizează pe fondul unei pregătiri generale cît mai cuprinzătoare posibil;

— formarea profesională devine un veritabil act de cultură, ea făcînd parte integrantă din conținutul cultural al umanității.

Unificarea acestor componente ale procesului de formare a omului devine un principiu dominant în învățămîntul contemporan.

În acest fel, este de așteptat ca structura școlară, atît în ceea ce privește organizarea diferitelor trepte și grade de învățămînt, cît și conținutul său, să exprime tot mai mult o contopire a celor două tipuri de învățămînt, tradiționale, într-un singur tip de învățămînt secundar, cele două culturi devenind aspecte, laturi ale unui proces unic de formare a omului, corespunzător direcțiilor de dezvoltare a „mintelor și tehnicilor, precum și cerințelor societății.

TEORIA ȘI PRACTICA INSTRUIRII

Activizarea elevilor cu ajutorul fișelor de lucru

Pentru verificarea cunoștințelor elevilor am încercat să utilizez în decursul anilor, pe lângă metodele clasice, (răspunsuri orale sau scrise, lucrări de control, exerciții la hartă etc.), și unele metode și procedee moderne cu privire la aprecierea nivelului lor de cunoștințe, putând să mă conving de eficiența acestora din urmă.

În întocmirea fișelor de lucru, am recurs la procedee diferite. În cele ce urmează, voi prezenta succint câteva dintre acestea.

Utilizarea de texte incomplete. Elevii au ca sarcină completarea acestora cu răspunsul și noțiunea corectă în locurile punctate. Consider că această formă de verificare a cunoștințelor nu are eficiența scontată, deoarece verificarea se desfășoară într-un cadru prea restrâns — întrebările nu stimulează în suficientă măsură gândirea — contribuie mai mult la verificarea aptitudinilor de memorizare. Totuși, ne putem convinge dacă elevul știe cele învățate.

Metoda alegerii răspunsului. La o întrebare se dau 2-3 răspunsuri diferite, iar elevul alege pe cel potrivit, subliniind răspunsul corect cu cerneală albastră. La aplicarea acestui procedeu, am observat că posibilitatea alegerii răspunsului corect i-a derutat și pe unii dintre elevii care posedă un volum mare de cunoștințe. De asemenea, trebuie remarcat faptul că redactarea și dactilografarea întrebărilor necesită un volum de muncă mult mai mare decât munca efectuată de către elevii pentru aflarea răspunsului corect.

A treia variantă a verificării cu-

noștințelor pe baza fișelor de lucru o utilizez cel mai des, deoarece aici am obținut cele mai bune rezultate. La comunicarea noilor cunoștințe nu scriu pe tablă constatări, ci întrebări, iar răspunsurile sînt discutate în comun cu elevii. Potrivit vastității materiei, am făcut verificarea din mai multe lecții.

Verificare pe baza schiței cartografice. Elevii trebuie să demonstreze pe baza fișei de lucru volumul de cunoștințe acumulate.

Am căutat să fac o succintă prezentare a citorva din metodele și procedeele folosite de mine în verificarea cunoștințelor elevilor, care au dat rezultate mulțumitoare.

Procedeele utilizării fișelor de lucru se generalizează în ultima vreme tot mai mult, dar nici Institutul de cercetări pedagogice n-a ajuns să fixeze jaloanele comune în ceea ce privește forma și conținutul acestora. Ce parte să verificăm? Dacă e bine să fixăm cu anticipație întrebările? Dacă formulăm elevilor întrebări probleme comune, sau dacă va lucra fiecare elev în parte potrivit stilului de muncă individual? Dacă putem da probleme suplimentare elevilor care au un ritm de muncă mai rapid, sau dacă la apreciere se va ține cont și de

timpul utilizat pentru completarea fișelor de lucru?

Țelul urmărit prin introducerea fișelor și caietelor de lucru este unic: fiecare elev să fie capabil să prelucereze o cantitate informațională cât mai mare, în mod independent, fără prea multe intervenții din partea profesorului.

În urma experiențelor arătate, am constatat următoarele avantaje în folosirea fișelor de lucru individuale la verificarea cunoștințelor elevilor; au ajutat prelucrarea temeinică a materiei prevăzute pentru lecția la zi, (datorită economisirii timpului afectat verificării s-a putut majora timpul afectat predării noilor cunoștințe); elevii au pus o bază mai mare pe cunoașterea hărților (nu s-au mărginit numai la citirea semnelor convenționale, ci le-au ilustrat cu bogate comentarii); elevii au efectuat studii individuale, au selectat materiale și articole din presa cotidiană în legătură cu cunoștințele lor geografice.

Pentru îmbogățirea rezultatelor în această direcție consider că este necesar să se alcătuiască câte un grup de cercetători pentru fiecare clasă care să elaboreze — potrivit planului de învățămînt — câte un model de caiet și fișe de muncă individuale, care să fie anexe ale manualelor — după ce au fost supuse unei dezbateri colective —, pentru ca în viitor să putem acționa uniform și cu mai multă eficiență în verificarea elevilor pe baza întrebărilor sintetice.

Prof. BARO HAJNAL
Liceul pedagogic, Odorheiu Secuiesc,
Județul Harghita

În ora de citire

Premise funcționale pentru însușirea scris-cititului

Scrisul și cititul, ca activități de bază în procesul de instruire și educație, pot fi deprinse fără dificultăți, dacă s-a dezvoltat normal motricitatea fină a mâinii și a degetelor și asocierile perceptiv vizual-motorii, vizual-tactile și tactil-kinestezice, încă din perioada preșcolară. Aceste premise funcționale sînt condiționate într-o mare măsură de activitatea dirijată sau spontană a copilului, înainte de intrarea acestuia în școală.

Importantă este dezvoltarea senzațiilor kinestezice extero și interoreceptive și învățarea copilului să devină conștient de diversele mișcări și poziții ale segmentelor corporale sau ale corpului în totalitate și, în special, dezvoltarea discernămintului între mișcare — nemîșcare.

În cursul orei de educație fizică se vor face exerciții de modificare a poziției minii, piciorului în sensul: copilul va sta într-un picior, cu o mîna în sus sau îndoită de la cot; cu sau fără control vizual (cu ochii închiși). Alternativ se mîna și piciorul se vor relua diversele poziții cu ochii închiși, copilul înducînd mîna sau piciorul care intră în mișcare, cu descrierea gestului pe care îl efectuează.

Sînt indicate, de asemenea, probe de săritură în înălțime, lungime, aruncare cu mingea, alergare, săritură pe un picior și pe altul, pe o linie desenată cu împingerea unui cub, precum și jocul șotron. Copilul va fi ajutat să ajungă la reprezentarea mentală a corpului său în totalitate și a părților componente, prin exerciții de recunoaștere a ceea ce înseamnă dreapta-stînga, sus-jos, înainte-înapoi, la corpul său și la cel al vecinului. Se vor face exerciții de gimnastică după ordin verbal de rotire la dreapta, rotire la stînga, de balansare încrucișată a minii drepte și piciorului stîng și invers.

Educatorul va insista asupra perfecționării posibilităților de orientare a gesturilor în funcție de schema corporală proprie și a altora, prin exersarea unor mișcări de următorul fel: mîna dreaptă la ochiul stîng, mîna stîngă la urechea dreaptă. Stînd în fața copiilor, educatorul le va cere să-i imite gestul, avînd în vedere propria lor schemă corporală. În acest fel, mișcarea va de-

veni conștientă și se vor elimina erorile.

În orele de lucru manual, exercițiile de decupare de contururi umane și animale, de forme geometrice reprezentate prin fructe (cireșe, mere, pere), obiecte (casă, masă, dulap) etc., ajută la formarea noțiunii de spațiu delimitat și dezvoltă în același timp motricitatea — îndemnarea manuală — și percepția vizuală. În cadrul activității de desen se va insista pe jocuri de copiere a unor contururi — de pe model, pe foaie; modelul va reprezenta linii verticale, orizontale, oblice de diferite dimensiuni. Se va urmări executarea lor de sus în jos, de jos în sus, de la stînga la dreapta, de la dreapta la stînga. Se vor executa, de asemenea, linii curb-cicloid complet sau întrerupt, cu înscrierea acestora în sensul rotirii acelor de ceasornic sau invers, precum și circuli, componente ale literelor u, m. Ar fi de dorit ca foaia, pe care se copiază, să aibă liniatura caietului de aritmetică, iar modelul să aibă aceleași dimensiuni, cu ale literelor. Tot la ora de desen se vor trasa contururi după șablon la diferite scări, mai mari sau mai mici. De asemenea, se vor efectua exerciții de trecere de la o scară la alta pentru forme geometrice — triunghi, pătrat, cerc și linii oblice, verticale și orizontale.

Înainte activității de desen se vor face exerciții de țineră corectă a caietului sau a unei foi de hîrtie, în raport cu trunchiul, exerciții de mînuire a pixului — creionului — pensulei, controlîndu-se permanent poziția pe scaun și față de masa de lucru, dezvoltîndu-se autocontrolul asupra posturii în timpul lucrului, constientizîndu-se astfel relația normală, între scriitor și spațiu grafic.

Pentru dezvoltarea asocierilor perceptiv-tactile și kinestezice (sub control vizual fin), în cursul activității manuale se vor face exerciții de pianotare — pe rînd, cu fiecare deget, de încheiere și deschidere — nasturi, de înșirare-legare-dezlegare a șireturilor, de înșurubare și deșurubare de dopuri la sticle, de închidere și deschidere cu o cheie a unei cutii, de înșirare a unor mărgelute etc.

Un mijloc important pentru dezvoltarea neuromotorie a copilului este fixarea, prin descrierea verbală, a tuturor activităților pe care le execută.

Copiii care prezintă dificultăți în rezolvarea exercițiilor mai sus enumerate vor fi de timpuriu recomandați medicului, în vederea decelării cauzelor care generează o coordonare motorie nesatisfăcătoare.

Colaborarea strînsă a educatorului cu medicul, cu psihologul și familia copilului în acțiunea de pregătire a acestuia în vederea intrării în clasa I, asigură efectiv recuperarea unor tulburări și deficiențe, în dezvoltarea neuromotorie și creează premisele unei adaptări școlare eficiente.

Dr. ELENA STĂNCULESCU
Institutul de igienă și sănătate
publică, București

În cabinetul de geografie al Liceului din Dorohoi

Metoda audio-orală în predarea limbilor străine

Începând cu a treia decadă a secolului nostru s-au schițat în Statele Unite ale Americii formele unui sistem nou de predare a limbilor străine, cunoscut sub denumirea de **metoda audio-orală** (sau **audio-linguală**). Acest sistem de predare a fost o consecință firească a cuceririlor din domeniul lingvisticii structurale (Leonard Bloomfield, Charles C. Fries, Robert Lado) și a psihologiei behavioriste (Skinner și alții).

La baza metodei audio-linguale stau următoarele principii: 1. pornind de la premisa că limba este un sistem care operează prin structurile sale la diferite nivele de organizare (— fonologic, — morfologic, — sintactic) și că fiecare limbă își are propriul său sistem de structurare, predarea unei limbi străine trebuie să se bazeze pe însușirea productivă a structurilor de bază ale limbii respective. Insușirea acestor structuri se realizează prin exerciții structurale; 2. deoarece orice vorbitor învață mai întâi să vorbească și numai mult mai târziu să scrie în limba sa maternă, în însușirea unei limbi străine trebuie urmată aceeași ordine naturală, și anume: activitățile de înțelegere și vorbire să precedă cititul și scrisul; 3. considerând că limba vorbită este primordială, în predare trebuie acordată multă atenție însușirii sistemului fonologic al limbii studiate: foneme, accent, ritm, intonație; 4. învățarea unei limbi străine înseamnă în

fund dobândirea de deprinderi și automatisme în cadrul unui sistem organizat și gradat de structuri. Deprinderile și automatismele se dobândesc prin exercsare: repetare și memorizare; 5. structurile de bază ale limbii studiate sînt prezentate în mod gradat, cîte una, cu permanentă revenire la structurile însușite anterior, în vederea consolidării acestora. Caracterul, succesiunea și durata exercsării structurilor sînt determinate de asemănarea sau deosebirea dintre acestea și structurile limbii materne; 6. activitatea din clasă trebuie completată cu exercsare individuală în laboratorul de limbi străine a materialului prezentat.

Cum se lucrează în cadrul metodei audio-linguale? Materialul pentru începători constă din dialoguri situaționale care cuprind expresii uzuale și structuri de mare frecvență ale limbii ce se învață. Dialogul este prezentat de către profesor sau, de preferință, ascultat de pe bandă, rostit de vorbitori nativi. Enunțurile sînt repetate mai întâi de clasa întregă, apoi de grupe de elevi și, în sfîrșit, individual, pînă cînd sînt bine memorate și redată cu intonația și ritmul convenit. Această primă fază a lecției se numește faza de **mimică-memorizare**. În cazul e-

munțurilor mai lungi, pentru o mai ușoară memorizare se folosește tehnica denumită **construire** (building up). Ea constă din segmentarea enunțului în părți logice care corespund pauzelor normale ale propoziției, care se repetă regresiv, pînă la construirea întregului enunț.

După memorizarea dialogului se trece la **exercsarea structurilor**. Și aici se începe cu **repetarea în cor** a modelului prezentat de profesor, urmată de **repetare individuală**. După ce clasa întregă a ajuns la o oarecare facilitate în folosirea structurii studiate prin diferite tipuri de exerciții structurale (substituție simplă, substituție complexă, transformare, completare etc.), se trece la o scurtă generalizare pentru înțelegerea mecanismului structurii.

Munca din clasă este suplimentată de cea din laborator, unde fiecare elev ascultă, de pe banda magnetică și reproduce dialogul, apoi efectuează exercițiile structurale înregistrate, cu indicații precise, dar scurte, asupra modului în care trebuie să lucreze. Banda cu exerciții structurale cuprinde, de obicei: **enunțul exercițiului**, dat de preferință în limba maternă a elevilor, **modelul preliminar și secvențele exercițiului**.

Predarea limbilor străine după conceptul metodei audio-linguale începe cu o **periodă pur orală**, în care elevii își însușesc sistemul fonetic al limbii studiate fără suport scris. Durata acestei perioade orale diferă în funcție de limba care se studiază, adică de zonele de divergență dintre sistemul limbii străine și al limbii materne a elevilor, de vîrstă și de condițiile de predare. Limitele între care variază sînt între un an și șase săptămîni. După perioada orală se introduc în mod gradat **cititul și scrisul**. La început, scrisul este numai **imitativ** (copiere), mai târziu este menținut în cadrul a ceea ce s-a însușit temeinic și numai în perioada avansată de studiu devine **scris creator** (compuneri).

Avantajele și limitele metodei audio-linguale. În ultima vreme eficiența metodei audio-linguale a fost contestată de către adepții lingvisticii transformational-generative (Noam Chomsky, Karl Conrad Diller, Kenneth Chastain) și de către unii psihologi care lansează o nouă teorie (cognitivă) a învățării limbilor străine, cunoscută sub denumirea **cognitivecode learning theory** (Ne referim în special la John B. Carroll și la lucrarea *Toward a Cognitive Approach to Second Language Acquisition*, editată de Robert C. Luggton și Charles Heinle, Philadelphia, 1971). Controversa principală dintre structuraliști și transformationaliști în problema predării este dacă însușirea unei limbi străine înseamnă **dobîndirea unor deprinderi** sau este un **proces intelectual**. Dacă este o deprindere, ea se însușește în primul rînd prin **practica intensivă**. Dacă este un proces intelectual, pentru însușirea ei este nevoie de un **antrenament intelectual** cu scopul de a putea alege regulile corecte și de a le aplica pentru a face comunicarea inteligibilă.

Sintem de părere că pentru profesorul practician aceste două concepții nu se exclud reciproc. Părerea aceasta este de fapt împărțită și de unii din cei mai de seamă autori din domeniul metodologiei predării limbilor străine, ca Wilga Rivers (*Teaching Foreign Language Skills*, Chicago, 1968). Metodologia predării limbilor străine din țara noastră nu a acceptat niciodată ideea că o limbă străină s-ar putea însuși numai în mod mecanic. Întotdeauna am considerat că practica trebuie însoțită de un proces cognitiv prin care se face uz intens de capacitățile intelectuale ale elevilor. Un profesor priceput va utiliza metodele și tehnicile cele mai potrivite pentru ca elevii să înțeleagă și să rețină faptele de limbă studiate. Pentru acestea el va avea în vedere **vîrsta elevilor, nivelul lor de pregătire și obiectivele de realizat**. Dar exercițiul practic este o parte esențială a învățării nu numai la nivelul de începători, ci și la cel intermediar și chiar și la cel avansat.

Profesorul este mult mai solicitat lucrînd cu metoda audio-linguală decît cu metode tradiționale. Pentru ca o lecție audio-linguală să se desfășoare în condiții bune și la ritmul cerut, profesorul trebuie să depună **multă energie**, să dea dovadă de imaginație și spirit întreprinzător. El trebuie să se pregătească conștiincios pentru fiecare lecție, să aleagă, să dozeze și să organizeze materialul cu multă grijă.

Lector EVA SEMLYEN
Cluj

Obiectivele lecției de fizică

În general, direcțiile de modernizare în cazul fiecăreia din disciplinele de învățămînt au vizat pînă acum îndeosebi conținutul disciplinei și metodele de predare-învățare. Pe această linie fizica a concentrat serioase energii pentru a perfecționa materialele didactice necesare experimentelor, pentru a găsi o mai bună structurare a sistemului cunoștințelor de predat sau pentru a găsi modalități de integrare a activităților experimentale în lecție. Deși astfel de eforturi nu sînt lipsite de succes, rezultatele înregistrate nu se pot înscrie într-o perspectivă unitară, deoarece criteriile după care sînt apreciate aceste rezultate diferă, de cele mai multe ori, de la o acțiune la alta.

Ce aspecte care se desprind de aici privesc direct activitatea la catedră? Se impune, în primul rînd, necesitatea de a cunoaște profund obiectivele specifice disciplinei. Aceasta înseamnă să ai răspunsuri cît mai clare la întrebările „De ce se învață fizica?”, „Ce obiective sînt vizate la nivelul fiecărei vîrste la care se învață această știință?”.

Programele care se editează, folosite curent de profesorul de fizică la planificarea activității didactice, sînt însoțite de o notă explicativă asupra cunoștințelor de transmis. Aceasta ar putea deveni un auxiliar prețios pentru activitatea fiecărui profesor dacă ar cuprinde explicit o **taxonomie a obiectivelor educaționale ale învățării fizicii**. În acest fel ar exista un referențial comun pentru acțiunile de perfecționare și modernizare a fizicii școlare. La stabilirea sistemului de obiective, alături de comisia care elaborează conținutul programei, ar trebui să-și dea concursul și specialiștii în domeniul **psihopedagogiei**.

Un alt aspect privește **stabilirea obiectivelor pentru fiecare lecție în parte**, sarcină ce revine fiecărui profesor. Aceasta înseamnă mai mult decît fixarea unui scop al lecției în sensul în care pînă nu demult se înțelegea acest lucru.

Se apreciază că formularea unui obiectiv este satisfăcătoare, dacă: obiectivul este exprimat în **termeni de comportament**; comportamentul este **măsurabil**; este precizată **performanța minimă** care trebuie realizată pentru atingerea obiectivului.

Prima condiție cere să se precizeze ceea ce elevii trebuie să fie capabili să facă, în condiții date, pentru a dovedi, la sfîrșitul lecției, că au atins obiectivul; cea de a doua condiție arată că o formulare este eficientă dacă se poate construi un instrument (sub forma unor teste, probleme, întrebări etc.) care să permită măsurarea performanței elevului.

De exemplu, dacă lecția „Conservarea energiei mecanice” se consideră că are scopul „de a face pe elevi să știe legea conservării energiei mecanice”, nu s-a definit un obiectiv educațional conform condițiilor arătate. Dacă cineva „știe” legea conservării energiei mecanice, poate dovedi acest lucru în felurite moduri. Formularea de mai sus nu precizează în care anume fel urmează să facă elevii această dovadă și nici cum se va putea aprecia ca acceptabil nivelul lor de înțelegere a legii. Lecția respectivă are, într-o formulare mai corespunzătoare, următoarele obiective: elevii să **identifice** tipurile de energie mecanică ce caracterizează o anumită stare a unui sistem mecanic izolat; să **calculeze** energia mecanică a unui sistem mecanic izolat, la un moment dat; să **compare** energia mecanică a

unul sistem mecanic izolat, pentru stări diferite ale acestuia, dacă în transformările care au loc nu intervine frecarea.

Odată stabilite obiectivele lecției, se poate trece, ținînd seama de acestea, la alegerea strategiilor adecvate pentru învățare, la alegerea **experimentelor și problemelor** și la **elaborarea instrumentului de evaluare**. Așa, de exemplu, pentru a obține comportamentul care cere ca elevii să identifice tipurile de energie mecanică ale sistemului este potrivit să se aleagă stări în care părțile sistemului mecanic să pozeze, pe rînd, energie cinetică, apoi energie potențială și, apoi, ambele tipuri. Performanța minimă acceptabilă, în cazul acestui comportament, poate să pretindă recunoașterea (într-un interval de timp anumit) atât a energiei cinetice, cît și a energiei potențiale a unui sistem format din două corpuri. În ansamblu, lecția își atinge pe deplin scopul dacă pentru fiecare din comportamentele elevul realizează cel puțin performanțele minime acceptabile.

Stabilirea obiectivelor fiecărei lecții de fizică și elaborarea instrumentelor de evaluare constituie activități destul de complexe chiar în cazul în care obiectivele generale ale învățării fizicii ar fi bine cunoscute și însușite. Deprinderea acestor activități cere din partea profesorului o investiție suplimentară de timp pentru pregătirea lecției, dar prezintă avantajul că oferă o imagine mai corespunzătoare a cerințelor reale de modernizare a fizicii, precum și o mai bună cunoaștere a locului fizicii în sistemul disciplinelor școlare.

Prof. ALEXANDRU BURCIN

TEORIA
ȘI
PRACTICA
INSTRUIRII

Un element activ al inovării tehnologiei didactice

Cînd, acum un an, la 25 aprilie 1972, se inaugura, potrivit planului de măsuri al M.E.I. aprobat de Comitetul Executiv al Partidului Comunist Român, primele emisiuni de televiziune școlară integrată, specialiștii Institutului de științe pedagogice parcurseseră un drum lung, căruia alte țări îi înclinaseră mult mai mult timp; acumulaseră experiența pedagogică și tehnică necesară, depistaseră temele care se pretează mai bine vizualizării, elaboraseră un model de recepționare-valorificare a emisiunilor, se instruiseră pe ei înșiși, dar și pe profesorii care deveneau primii beneficiari ai televiziunii școlare integrate și, în fine, elaboraseră, fără a avea timp și pentru validare, un set de instrumente pentru evaluarea eficienței emisiunilor.

Instituirea TVS integrate punea în evidență totodată și un model eficient al relațiilor, atât de greu de elaborat și de practicat, între cercetare și decizie, între cercetare și practica educațională. Noul gen de emisiuni, care trebuiau integrate organic în sistemul didactic practicat de profesor, s-a realizat pe baza unei judicioase diviziuni a răspunderilor și a conjugării eforturilor direcției interesate a M.E.I. a redacției de specialitate a Televiziunii, a presei pedagogice (Buletinul Radio-Televiziunii și „Tribuna școlii”) și a laboratorului de specialitate al institutului. Succesul stă în faptul că TVS a fost concepută și realizată ca acțiune pedagogică bazată pe cercetare și corelată cu ansamblul acțiunilor preocupate de inovarea procesului didactic. Experiența noastră a confirmat teza că emisiunile care ignoră funcția principială a diferitelor componente ale tehnologiei educaționale, nu pot fi eficiente, rămînd un corp străin în cadrul procesului didactic.

Peste unele dificultăți de elaborare sau valorificare a emisiunilor de acest tip, se impune faptul că cercetările preocupate de inovarea tehnologiei didactice dispun de un canal prin care comunică nemijlocit cu practica educațională. Pe acest canal se vor putea prezenta și promova în activitatea didactică noi metode de predare-învățare, informații științifice și ilustrații inaccesibile majorității școlilor, noi criterii de evaluare a pregătirii elevilor.

Aceste emisiuni, care acompaniază munca profesorilor, care, ajutîndu-le să facă în același timp o concurență onestă și utilă, pot deveni un agent activ și eficient al perfecționării cadrelor didactice. Imediat ce condițiile tehnice și organizatorice vor fi întrunite, Institutul va institui un sistem de emisiuni rezervat cadrelor didactice în scopul difuzării rezultatelor cercetării. Astfel, noile metode vor fi prezentate „în acțiune” și pe baza unor rezultate observabile și măsurabile.

Proiectele Institutului de științe pedagogice se îndreaptă simultan spre instituirea emisiunilor pentru cadrele didactice și spre extinderea acestui tip de televiziune în școala generală și în învățămîntul preșcolar.

Prof. univ. dr. G. VĂIDEANU
directorul Institutului de științe pedagogice

DUPĂ UN AN DE LA INTEGRAREA TEL

Cercetările și experiența acumulată în domeniul TV școlare integrate permit să se delimiteze câteva etape succesive:

— Faza de pregătire (1969/1970), cînd Institutul de științe pedagogice și-a organizat un colectiv care a acumulat experiența elaborării unor astfel de emisiuni,

— Faza de preexperimentare (1971), în care Institutul a organizat primul Studio de TV școlară în circuit închis în localul Școlii experimentale nr. 122 din București și a realizat primele emisiuni de TVS integrate direct în lecții,

— Faza de pregătire prin cursuri și demonstrații a profesorilor care urmau să integreze, în întreaga țară, emisiunile de TVS transmise pe canal național.

— Faza de elaborare și difuzare pe canal național a primelor emisiuni de TVS integrate, realizate de Televiziunea Română în colaborare cu Institutul de științe pedagogice (aprilie 1972 — aprilie 1973).

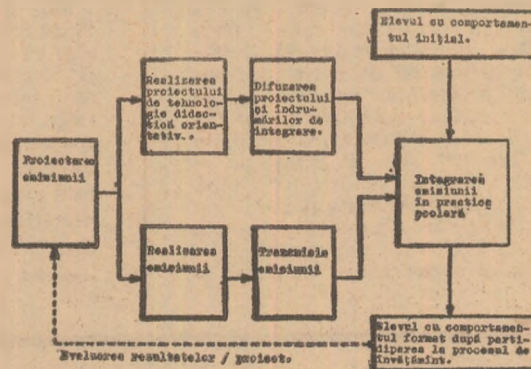
Rezultat al unei colaborări eficiente

Cercetările din domeniul TVS integrate beneficiază de un anumit specific național, deoarece se raportează la necesități și realități specifice.

Pentru țara noastră introducerea acestui gen de emisiuni răspunde în primul rînd cerinței de perfecționare a procesului de învățămînt, prin

prin participarea concomitentă a unui organism de cercetare pedagogică și a Televiziunii naționale ca principal realizator și transmisiator al emisiunilor.

În practica de pînă acum acțiunea a revenit Redacției Radio-teleșcolară și instrucției post-școlare din Radio-televiziunea Română și Laboratoru-

integrarea organică în tehnologia didactică practică de cadrele didactice dintr-un număr cît mai mare de școli și licee a mesajelor audiovizuale absolut necesare pentru obținerea unui grad sporit de eficiență.

Corespunzător acestui scop principal, s-a delimitat și fluxul tehnologic prin care se realizează întreaga acțiune și care, pentru fiecare emisiune de TVS integrată, cuprinde următoarele compartimente:

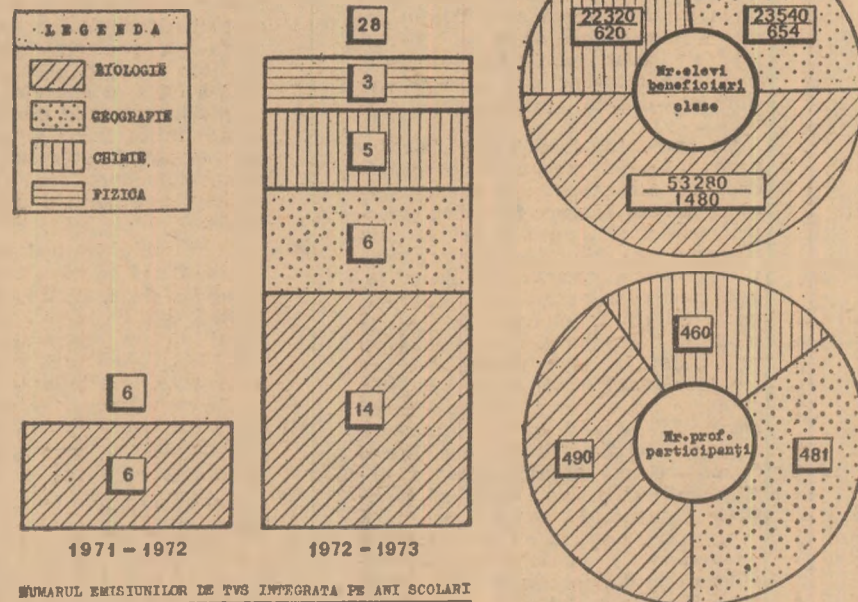
Din această prezentare rezultă că acțiunea nu poate fi realizată decît

prin mijloace moderne de învățămînt din Institutul de științe pedagogice.

Dacă rezultatele obținute au fost apreciate ca meritorii, acest fapt se datorește spiritului de colaborare și cooperare permanentă care a animat relațiile dintre aceste două organisme, experiență pe temeiul căreia prevedem dezvoltări utile pentru practica școlară din țara noastră.

Dr. AL. GHEORGHIU
șeful Laboratorului mijloace moderne de învățămînt

Realizări

NUMARUL EMISIUNILOR DE TVS INTEGRATE PE ANI ȘCOLARI

În pro

Rolul cercet

Cerințele au un caracter desigur cuprinzînd colective de profesori din toate județele țării și pentru fiecare dintre obiectele la care se folosesc emisiuni de TVS integrată.

În acest fel ele sînt puternic ancorate în realitățile obiective ale școlii și realizează unitatea funcțională dintre cercetare — învățămînt — producție.

A fost demonstrat caracterul interdisciplinar, evident de-a lungul tregului flux tehnologic al activității acestor cercetări, ce cuprinde pentru fiecare grup de emisiuni de TVS integrată: faza de proiectare, faza de realizare a emisiunii, faza de realizare a proiectului orientat de tehnologie didactică, faza de aplicare în școală și faza de evaluare a rezultatelor în raport cu proiectul.

Cercetările de TVS integrată și-au propus ca ipoteză să demonstreze că, în condițiile în care procesul de învățămînt cuprinde în ansamblu tehnologia didactică și desfășurarea emisiunii de TVS integrată, capacitățile intelectuale și interesele elevilor se realizează la un nivel superior și au o stabilitate mai mare cît în condițiile didacticei tradiționale.

Cercetările pedagogice au delimitat factorii și nivelul minim de eficiență care condiționează eficiența

Caracter

TVS integrată cuprinde numai misiunile care se folosesc direct în lecție și al căror mesaj se integrează în programa școlară a unui obiect de învățămînt, se sincronizează cu orarul școlar și planificarea caracteristică, se recepționează de elevii sub conducerea profesorului și se valorifică în cadrul procesului de învățămînt.

Conținutul emisiunilor este conceput și organizat în funcție de obiectivele educaționale ale temelor care se integrează și cuprinde numai acele părți care nu pot fi realizate eficient de profesor cu ajutorul mijloace didactice mai simple.

Emisiunile au o durată medie de

(Urmare din pag. a VII-a)

tice, la ulterioara lor integrare profesională și socială.

Rodica Roșeanu: Anul trecut am organizat un dialog filozofic: confruntarea dintre filozofia marxistă și diverse curente filozofice contemporane, ca existențialismul și structuralismul. Atrăși și de modalitatea de discuție, elevii au găsit singuri argumentele științifice în combaterea tendințelor idealiste. Este categoric un plus câștigat pentru independența în gândire, pentru o judecată sistematică. Păcat, că nu au cunoștințe de logică. I-ar ajuta să se descurce mai repede și mai ușor și în problemele filozofiei, să înțeleagă în profunzime sistemul filozofic care le fundamentează gândirea. Participarea din interes la cerc în sensul pregătirii pentru examenul de admitere la facultate implică un element pozitiv. Dar, sîntem oarecum handicapați de acest țel imediat.

Cu toate acestea, un mare număr din cei 50 participanți la cercul de filozofie este format din elevii ai claselor speciale de fizică și, mai ales, de matematică.

★

Am reținut din intervențiile interlocutorilor noștri câteva aspecte care conturează activitatea elevilor și a profesorilor în cercurile de științe sociale, asupra cărora dorim să insistăm. S-a subliniat că dezbaterile trebuie să stimuleze creativitatea gândirii elevilor. Este evident că cercurile de științe sociale influențează, prin membrii lor — elevi buni și foarte buni — nivelul de pregătire și cristalizarea concepției marxiste ale colegilor din clasele cărora le aparțin. De aceea menționăm opiniile care susțin crearea unei atmosfere de cercetare științifică, de emulație intelectuală, formarea deprinderilor de studiu pe document, în cercurile de științe sociale. De asemenea, notăm propunerea profesoarelor Ioana Pițulescu și Rodica Roșeanu de a lărgi sfera de lucru a

acestor cercuri prin participarea elevilor la sesiunile sau ședințele cercurilor studențești, ca și prin efectuarea unor ore de practică pedagogică a studenților în cadrul cercurilor elevilor. Am mai constatat că sînt deosebit de fructuoase întîlnirile elevilor — în această ambianță — cu reprezentanți de seamă ai vieții politice și culturale din țara noastră.

Un aspect negativ relevat și de profesoara Georgeta Paulescu (Liceul „Mihai Viteazul”, București) este paralelismul care se creează între tematica cercurilor de științe sociale și cea a învățămîntului politic U.T.C., lucru care ar fi bine să se evite.

Nu ne îndoiim că toate cadrele didactice sînt convinse de necesitatea existenței acestor cercuri în toate liceele teoretice și de specialitate — inclusiv în cele de arte plastice —, ea decurgînd din însuși rolul științelor sociale în formarea conștiinței socialiste a tineretului nostru școlar.

CORESPONDENȚA

Prof. Gheorghe Popescu, Sibiu: „Limbajul grafic în predarea științelor sociale” ! Titlu cu rezonanțe de prețiozitate, cu atît mai evidențiată cu cît ne scrieți mai mult despre grafice decît despre grafică în folosul științelor sociale. Dealtfel, chiar și dumneavoastră specificați că „limbajul grafic nu trebuie limitat la grafice economice, tehnice sau științifice, el poate fi extins la orice fel de planșe...” Și dezvoltăți cu o rară sîrguință de analist, rolul planșei în clasă „ca element organic al lecției”. Nu vă contrazicem. Într-adevăr, abuzul de mijloace audio-vizuale în cadrul lecțiilor poate deveni dăunător. Ca orice abuz. Dar și exacerbarea importanței „tradiționalelor materiale intuitive: planșe, tablouri, hărți, grafice, diagrame” poate avea același efect pentru „travaliul intelectual al elevului”. Fiindcă și diapozitivele, ca și graficele — cărora le conferiți „prin puterea limbajului lor... posibilități mari de interpretare... influențează asupra formării unei opinii personale, lărgeste, pe baza cunoștințelor vechi, sfera noțională a elevilor în domenii multiple și dezvoltă, în același timp, latura formativă a a-

cestora”. (Citatul vă aparține și l-am utilizat pentru a accentua modul foarte general în care scrieți despre însușirile sus-amintite ale miraculoaselor grafice). Așa cum modernele proiectii cu ajutorul unui aparat de filmat pot determina un plus de înțelegere logică, un grad de analiză mai amplă și, în final o fixare organizată și bine consolidată ca și veterana planșă. Dedi, să nu exagerăm în nici un sens.

Prof. Ioan Petruț, Toplița, prof. D. Zoltan, Gheorghieni: Ne scrieți despre funcționalitatea cabinetelor de științe sociale — problemă mult discutată în ultima vreme în lumea școlii — pornind de la premisa, bine știută că „se obțin rezultate bune acolo unde fiecare profesor se simte mobilizat în vederea unei munci mai eficiente, bazată pe o temeinică pregătire și pe o înaltă conștiință a datoriei”. Nu putem fi decît de aceeași părere. Dealtfel, tot ce susțineți corespunde realității, dar nu adaugă nimic nou punctelor de vedere publicate în revista noastră. Transcriem, totuși, pentru a le sublinia câteva din opiniile dumneavoastră: „necesitatea învățării și obișnuirii elevilor cu mînuirea principalelor mijloace de muncă independentă; întocmirea de conspecte, fișe tematice, referate, grafice etc.; organizarea unor

lecții de sinteză și recapitulare pe baza materialelor întocmite de elevi, un procedeu eficient în consolidarea cunoștințelor acestora. Tot în acest scop, întocmirea — de către elevi — a unor mici dicționare cu noțiunile care urmează să fie folosite în activitățile didactice ulterioare”.

Prof. Dumitru Grigoraș, Movila-Ruptă, Ripiceni, județul Botoșani: Reținem propunerea dumneavoastră privitoare la „sporirea posibilităților de informare a profesorului de științe sociale cu tot ce este mai nou în domeniul vieții social-politice, mai ales pe plan local și pentru cadrele didactice din mediul rural”. Una dintre modalitățile se referă la participarea profesorilor de științe sociale la comisiile pe probleme ale comitetelor de partid județean, municipal, orașenesc și comunal. De asemenea, participarea acestora, ca invitați, la lucrările unor sesiuni ale consiliilor populare care dezbate probleme ale economiei locale. În sfîrșit, atragerea profesorilor respectivi la cercetarea unor probleme concrete din viața C.A.P.-urilor sau întreprinderilor, legate de creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, sporirea eficienței economice etc.

Rep.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 92 din 21 aprilie 1973

1848 — piatră de hotar a istoriei noastre naționale

Atunci când scria că „Revoluția română de la 1848 n-a fost un fenomen neregulat, efemer, fără trecut și viitor, fără altă cauză decât voința întâmplătoare a unei minorități sau mișcarea generală europeană”, Nicolae Bălcescu descifra alături de caracterul său autohton și de motivațiile sale interne de natură economică, socială și politică, profundele consecințe pe care revoluția de la 1848 le-a avut asupra dezvoltării ulterioare a poporului român. Sintem astăzi în măsură să apreciem, în perspectiva celor 125 de ani care au trecut de la 1848, că evenimentele revoluționare, care au înălțat atunci în vîltoarea lor întregul cuprins românesc, constituie o piatră de hotar în analele milenarei noastre istorii, marchează începutul unui ev nou în dezvoltarea poporului român.

Revoluția de la 1848 a avut ca-

racterul unei necesități obiective, al unei cerințe ineluctabile pentru evoluția firească a poporului român. Intr-adevăr, atotputernicia relațiilor feudale cu întreg cortegiul privilegiilor de clasă, înapoierea economică și socială, lipsa oricăror drepturi politice și libertăți cetățenești stinghereau înaintarea societății românești pe calea progresului material și spiritual. Asuprirea străină, preocupată de jefuirea bogățiilor țării, adăuga un impediment în plus dezvoltării social-economice a poporului român, primejduindu-i existența națională.

Revoluționarii pașoptiști au înțeles că vechile rînduiri feudale condamnau țările române la stagnare și, în consecință, au deschis împotriva lor o luptă pe multiple fronturi, le-au supus unei critici vehemente. În acest cadru, gînditorii și revoluționarii pașop-

tiști au făcut un aspru rechizitoriu iobăgiei și marii proprietăți feudale în care vedeau pricinile de căpetenie ale mizeriei a milioane și milioane de țărani, dar mai ales piedica în calea dezvoltării relațiilor capitaliste în agricultură. Inscrise între obiectivele principale ale revoluției, emanciparea și împroprietărirea țăranilor și-au găsit în multe programe revoluționare o solidă fundamentare teoretică-istorică. Astfel în „Proclamația de la Islaz” se argumenta dreptul țăranilor asupra pămîntului, invocîndu-se faptul că „sătenii, plugarii... au purtat toate greutățile țării, prin munca lor de atîtea veacuri au lucrat moșiile și le-au îmbunătățit, au hrănit pe strămoșii proprietarilor, pe moșii lor, pe părinții lor, pe acești proprietari înșiși, și au drept... înaintea dreptății patriei, își cer o părțică de pămînt îndestulă pentru hrana familiei lor și vitelor sale, părțică, răscumpărată de atîtea veacuri cu sudorile lor”. În cele mai înaintate documente programatice, desființarea iobăgiei și împroprietărirea țăranimii urmînd să se facă fără nici o despăgubire pentru proprietari, avea caracterul unei măsuri profund revoluționare.

Vechile rînduiri feudale exclu-deau de la viața politică cea mai mare parte a populației țării. De aceea, lipsa drepturilor și libertăților cetățenești, anacronicul mod de guvernare a țării numai de către o mină de privilegiați au alimentat continuu nemulțumirea generală a burgheziei în ascensiune. „Sînt secolii de cînd România n-a mai avut obștească Adunanță. Aceea pe care ne-o dedese infamul Regulament Organic, nu era Adunanță obștească, era Adunanță boerească, se compunea din treizeci și nouă boeri și patru călugări... Comerțul, care învie societatea; industria care o înfrumusețează; inteligența care o cîrmuiește; a-

SILVIU ACHIM

(Continuare în pag. 11-a)

griculturn care o hrănește și o ține, nu erau nici de cum reprezentate în această de trîntori Adunată ce se numia obștească" — scria Cezar Bolliac în ziarul „Populul suveran” din 6 august 1848, creionînd un aspect al anacronismului regimului politic feudal. De aceea, revoluționarii pașoptiști vor înscrie pe faldurile steagurilor lor revendicarea înlăturării privilegiilor feudale, precum și dizolvarea vechilor organe legislative și alegerea altora noi pe baza unor principii electorale democratice. Trebuie remarcat că în unele programe revoluționare își află formularea cea mai înaintată poziție în problema electorală: votul universal. „Poporul român dă înapoi la toate stările dreptul cel vechi de a avea reprezentanți în Generala Adunare, decretă de azi înainte alegerea largă, liberă, dreaptă unde tot românul are dreptul de a fi chemat” — se arăta în „Proclamația de la Islaz”.

Revoluționarii și gînditorii de la 1848 au înțeles că însăși instituția domniei, așa cum fusese statuată prin Regulamentul Organic, nu mai corespundea cu aspirațiile de dezvoltare democratică ale poporului român. De aceea, programele revoluționare înscriu la baza de frunte dezideratul reorganizării pe baze noi a instituției domniei; în cele mai înaintate dintre ele forma de guvernămînt preconizată era cea republicană. „Poporul român — citim în „Proclamația de la Islaz” — după vechile sale drepturi voeste ca Domnul, în care este personificată suveranitatea acestui popor, să fie tare prin dragostea publică, drept luminat, voitor de bine patriei, bărbat înțreg și ca să-l poată afla la alegere astfel, decretă, după vechile sale drepturi, a-l căuta în toate stările societății, în toată nația, iar nu într-un număr mărginit de oameni. Domnia nu e drept de moștenire a nici unei familii, Domnia este a patriei. Ea o dă celui ce va socoti de cuviință dintre fiii săi... Domnia să se dea celui ales numai pentru cinci ani... Domnul este ales unul dintre cetățeni și după domnie rămîne iară cetățean fiu al patriei. Domnul nici nu a fost, nici nu este prinț; Domn e tot cetățeanul, Domn e și capul țării”.

Programele revoluționare înscriu și alte drepturi democratice, cum erau deplină libertate a cuvîntului, a presei, a tiparului, desființarea cenzurii. Înfăptuirea acestor principii democratice ar fi însemnat un important pas înainte în viața politică a po-

porului român, care ar fi asigurat emanciparea socială a maselor populare.

Revoluționarii pașoptiști au dovedit o înțelegere superioară a importanței dezvoltării activităților industriale, a transporturilor, comerțului și finanțelor, ca singura cale pentru a asigura prosperitatea poporului român, valorificarea deplină a resurselor naturale ale țării, integrarea activă în circuitul internațional de valori. „Nimeni nu va putea tăgădui că comerțul nostru era bolnav — se sublinia într-un articol publicat la 22 iulie 1848 în ziarul „Pruncul român” — și cum să nu fie? Lipsit de toate ajutoarele mintuitoare, de toate înlesnirile își tira o viață tristă, slabă... Drumuri de comunicație în năuntrul țării ne lipsiau cu totul, nici unul din rîurile țării, cu excepția Dunării, nu este navigabil, drumuri — de fer nu sînt, nici măcar șosele, și în vreme de eamnă la noroaele cele mari, transportul mărfurilor este de multe ori cu neputință. O Bancă națională, o Cassă de împrumuturi și escont nu se afla... De aceea ne lipsesc fabricile, de aceea nici comerțul nu și-a putut lua întinderea de care este capabil... Acum... cînd toate abuzurile cele vechi se desființară, acum și comerțul va renaște, ca Fenix își va lua un sbor mare și în scurtă vreme va ajunge la un grad de înflorire de care șese săptămîni înainte nimeni nici nu visa”.

Faptul că în perioada premergătoare lui 1848, toate provinciile românești se aflau sub dominația străină, împiedica fireasca dezvoltare a țărilor române. Tocmai de aceea, în cursul revoluției de la 1848 s-a afirmat cu putere năzuința de independență și unitate statală. În programele moldovene, ca și în cele muntene, acest deziderat s-a aflat formulat în tipare aproape identice. În „Proclamația de la Islaz” se vorbește despre „independența administrativă și legislativă” a țării, iar în „Dorințele partidei naționale în Moldova” despre „neatinerea administrativă și legislativă în toate cele dinlăuntru, fără amestec a orice puteri străine”. În programul revoluționar adoptat la Blaj regăsim aceeași aspirație de independență „Națiunea română, răzimată pe principiul libertății și frățietății, pretinde independența sa națională”, citim în cel dintîi articol al petiției.

Revoluția de la 1848 a constituit momentul unei afirmări deosebit de puternice a năzuinței de

unitate statală a poporului român. Pe parcursul revoluției, muntenii, moldovenii și ardelenii au dat glas acestui ideal, au întreținut strînse legături, au împulsionat de-o parte și de alta a Carpaților credința în infăptuirea unității statale. „Cum sîntem o singură nație, cum sîntem frați, vorbind aceeași limbă, avînd aceeași religie, aceleași obiceiuri, și de atîția secolii aceeași soarte, veniți să vă împărtășiți și de aceleași drepturi cu noi... Veniți să formăm o singură nație, o singură Românie” suna vibrant chemarea revoluționarilor munteni. „Fraților! Să nu ne dăm înlături de mămăreață mișcare a Valahiei, căci de va izbîndi ea, va izbîndi și Moldova. Soartele acestor două provincii sînt atît de legate împreună, încît ele vor avea totdeauna același viitor” — răspundeau revoluționarii moldovenii. „Transilvania după pusăciunea sa geografică numai împreună cu Principatele Danubiene va putea ajunge vreodată la o stare materială plăcută”, afirma Ioan Maiorescu în fața Parlamentului din Frankfurt. „Noi descoperim cu toată sinceritatea, ca să știe lumea toată, că la orice încercare de ocupație a Principatelor Române, din partea oricui, nu numai regimentele grănițere române ci și toată națiunea română de dincoace (Transilvania — n. n.) va alerga peste munți, spre a se înfrunta cu moartea ori unde ar întîlni-o”, ținea să sublinieze George Barițiu.

Înfrîntă prin intervenția forțelor reacționare externe, revoluția română a rodit pe parcursul istoriei ulterioare a României. Toate marile acte ale secolului al XIX-lea — Unirea Principatelor, reforma agrară, întemeierea unor instituții de învățămînt corespunzătoare epocii, cucerirea independenței de stat, asigurarea unui cadru mai favorabil înaintării țării pe calea dezvoltării industriale au realizat marile idealuri afirmate cu atîta putere în revoluția pașoptistă. O seamă dintre dezideratele exprimate atunci s-au realizat de abia în secolul nostru, iar unele la aproape o sută de ani de la evenimentele revoluționare din 1848, în perioada construcției socialiste. De aceea, marea însemnătate istorică a revoluției de la 1848 constă și în drumul larg pe care l-a deschis prefacerilor și transformărilor în structura societății românești, al împlinirii aspirațiilor sale fundamentale.

duc este constituit, în acest an, din elevii ai claselor a XI-a. Opțiunea lor pentru acest cerc a fost determinată fie de interesul pentru fenomenele economice, fie din dorința de suplimentare și aprofundare a cunoștințelor în vederea examenului de admitere la facultățile care au ca obiect principal economia politică. În formularea tematicii am ținut seama de două lucruri: să suscit și să mențin interesul participanților, alegând pentru dezbateri împreună cu ei, teme mai puțin cunoscute și, în același timp, de actualitate („Marketingul“, „Aspecte actuale ale capitalismului monopolist de stat“); să-i ajut să înțeleagă problemele de politică economică din țara noastră, abordând subiecte ca „Acumularea și consumul în socialism“, „Ridicarea eficienței economice în socialism“.

Viorica Ghinea, Liceul economic nr. 3, București: La liceul nostru, în cercuri pentru discipline ca: finanțe, circulație, contabilitate, se abordează probleme pur economice. De aceea, pentru cercul de economie politică ne-am orientat spre o tematică mai generală. De pildă: „Situția clasei muncitoare în țările capitaliste“, „Probleme ale economiei socialiste“. Sau teme de actualitate — „Crisa sistemului valutar occidental“. Am urmărit ca cercul să nu semene cu o oră de curs, cu atât mai mult cu cât cele trei ședințe din acest an trebuie să le lămurească elevilor anumite aspecte mai greu accesibile și, în același timp, să contribuie la formarea unei gândiri economice.

Maria Marchian, Liceul „Octavian Goga“, Sibiu: Cercul de economie politică din liceul nostru cuprinde 35 de elevi din anii III. Cei din anii I și II, cred, posedă încă insuficiente cunoștințe pentru a avea o participare activă. Am planificat cinci întâlniri, urmărind prin tematica aleasă clarificarea unor categorii economice („Legătura dintre rata plus valorii și rata profitului“, „Productivitatea muncii în socialism și reducerea prețului de cost“), îmbogățirea informației privitoare la aspecte ale vieții economice contemporane („Capitalismul contemporan oglindit în presa socialistă românească“), sau interpretarea unor fenomene economice pe plan local („Participarea județului Sibiu la înfăptuirea planului cincinal în termen redus“). În același scop, i-am îndrumat pe elevi să studieze problema reducerii prețului de cost la produsele realizate de ei în atelierele școlii. În acest fel înțeleg mai bine structura acestei categorii economice și pot face „interpretări“ la nivelul unei întreprinderi sau pe ansamblul economiei naționale.

Constantin Coatu, Liceul economic nr. 3, București: Conduc cercul de socialism științific și

filozofie, organizat cu elevii anului IV. Urmăresc — în două ședințe anuale — dezbaterile unor teme care să sintetizeze și totodată să valorifice cunoștințele lor din acest domeniu. De asemenea, doresc formarea lor pentru activitatea de cercetare științifică, prin studierea — cu o tehnică de cercetare adecvată — a bibliografiei indicate și prin corelarea informațiilor dobândite la celelalte obiecte de studiu cu materialismul dialectic și istoric. Ca prețurindeni, elevii buni sînt cei mai dornici de a-și îmbogăți zestrea intelectuală.

Constantin Pilov, Liceul economic, Sibiu: Deși cercurile de specialitate au o oarecare tradiție în școlile noastre, există încă o anumită experiență în acest sens. Conținutul și metodele cercului de economie politică, de științe sociale în general, trebuie să aibă un caracter mai aplicativ; temele să fie mai strîns legate de practică, de cunoașterea realității satului, orașului sau județului în care învață elevii. Să ieșim din tratarea unor probleme teoretice. După părerea mea, scopul acestor cercuri este de a-i obișnui pe elevi să întocmească studii de cercetare științifică pe baza unei documentații serioase. Cercurile se desfășoară pe baza unor discuții susținute de argumente pe care le oferă practica economică. De exemplu, subiectul „Conferința Națională cu privire la creșterea productivității muncii“ a fost dezvoltat pe marginea unei anchete într-o întreprindere în care elevii fac practică productivă.

Grigore Bărbat, Liceul „Octavian Goga“, Sibiu: Conduc cercul de educație științifică. Scopul decurge din titlatură: formarea unei concepții științifice despre lume și viață, a unor convingeri ateiste; e vorba de convingeri dobândite pe baza rațiunii care să anihileze educația cvasireligioasă, primită în familie, deci cu un suport afectiv. De aceea mi-am propus și am reușit să instalez în rîndul membrilor acestui cerc sentimentul libertății de opinie, să nu se simtă încorsetați în canoane didactice, să ajungă să deducă ei singuri adevărul. Mulți dintre elevii noștri provin din locuri unde se manifestă uneori influența sectanților, sau din mediul rural unde în serbările tradiționale se păstrează și elemente și practici religioase.

Tematica celor trei ședințe din acest an abordează următoarele probleme: „Materialismul dialectic și istoric, concepție despre lume și viață a proletariatului“; „Rădăcinile sociale și gnoseologice ale religiei; Originea și evoluția creștinismului“; „Societatea socialistă și religia“.

Constantin Pilov: Cred că educația ateistă în școală trebuie să depășească sfera cercurilor de specialitate. Am pornit de la câteva sondaje de opinie, în liceul

nostru: elevii nu cunoșteau o seamă de probleme ale genezei și evoluției. De aici imposibilitatea unei dezbateri științifice. La noi nu se predă biologia sau anatomia. Apoi, proveniți din medii diverse, elevii vin cu convingeri diferite. Aceste lucruri ne-au condus la ideea unei acțiuni de educație ateistă organizată cu ajutorul Muzeului de științe naturale, al Arhivelor statului și al Bibliotecii „Astra“. Am organizat o expoziție cu compartimentele: Apariția și evoluția vieții; Evoluția omului; Explicarea fenomenelor științifice prin cartea ilustrată a lui Jean Effel, exponatele fiind grupate pe cele „șapte zile ale creației“. Un specialist de la Muzeul de științe naturale a prezentat elevilor expoziția. Fiecare clasă, timp de două săptămîni, s-a perindat prin fața standurilor de cărți și a exponatelor. Au urmat discuții la orele de dirigiență, expoziția rămînînd permanent deschisă în cadrul școlii. Elevii au fost îndrumați asupra bibliografiei evoluționiste și asupra tehnicii de cercetare a fișelor bibliografice și a lucrărilor de specialitate. Ne-am propus și vizionarea unor filme, dar filmele documentare de acest gen sînt destul de puține și destul de greu de procurat.

Red: După aceste indicații privind organizarea și desfășurarea cercurilor de științe sociale v-aș ruga să ne vorbiți de eficiența lor.

Viorica Ghinea: În comparație cu elevii de acum 10 ani, elevii noștri de azi sînt din ce în ce mai convinși de realitățile economice din țară și de peste hotare, înțeleg mai bine baza lor teoretică. Deși cu o periodicitate rară, cercurile de științe sociale reușesc să le cristalizeze cunoștințele, să-i îndrume spre alte lucrări pe care nu le cunosc de la orele de clasă, să-i informeze suplimentar.

Ioana Pițulescu: Elevii, incitați mai ales de probleme ale economiei politice contemporane ca: „Integrarea economică în lumea contemporană“, „Rolul științei în dezvoltarea producției industriale“, „Contradicțiile economice ale societății socialiste“, „România, țară în curs de dezvoltare“, pleacă de la cercurile de economie politică cu un plus de informații și cu fixarea precisă a unor noțiuni și relații, mai puțin abordate în timpul lecțiilor. Participarea bazîndu-se pe interesul membrilor cercului, satisfacțiile nu întîrzie să se arate atât pentru ei, cât și pentru mine: pot afirma că un cerc de economie politică bine organizat, care prezintă realist fenomenele economiei actuale, contribuie la maturizarea gândirii elevilor, la formarea convingerilor lor poli-

superioare, se exprimă ca atare ca o personalitate multilateral dezvoltată.

Acționând în direcția afirmării prin activitatea socială fundamentală — munca —, prin activitatea politică și ideologică și prin participarea activă la viața spirituală a societății, omul societății noastre manifestă o impresionantă aspirație spre instrucție, spre știință, cultură și tehnică.

La al IX-lea Congres al U.T.C., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „Marile obiective economice și sociale de viitor, aspirațiile spre realizarea unei societăți socialiste dezvoltate pe toate planurile nu le pot realiza decât oameni cu o înaltă pregătire științifică și tehnică, cu un larg orizont de cunoștințe generale, cu temeinice deprinderi pentru activitatea practică”.

Personalitatea nu este un dar al naturii, ci se formează treptat în procesul vieții și activității, prin muncă și educație, prin afirmare socială, integrare activă, creatoare.

Referindu-se la personalitate, Marx arată că realizarea acesteia nu depinde numai de individ, și nu în primul rând de el, ci de condițiile social-istorice în care trăiește. Fără îndoială că aceasta nu înseamnă a ignora trăsăturile caracteristice personalității, care-i dau distincția necesară și o particularizează, o conturează. O-

mul este purtătorul personalității, iar personalitatea este o proprietate a omului.

Personalitatea desemnează acel stadiu în dezvoltarea omului ca ființă socială, când activitatea sa devine creatoare, când conștient participă la progresul social pe baza înțelegerii necesităților sociale, când pune în slujba dezvoltării societății întreaga sa putere de creație, inițiativă, pasiune.

Înflorirea personalității, afirmarea plenară a facultăților fizice și intelectuale, în acțiunea de soluționare a problemelor social-politice și în generalizarea experienței umane, pot avea loc numai ca urmare a creșterii conținute, cantitative și calitative a producției materiale și spirituale, a perfecționării relațiilor de producție socialiste.

Documentele Congresului al X-lea al P.C.R. pun în evidență viitorul profund umanist al patriei noastre. Dezvoltarea economică și social-politică echilibrată și armonioasă, aplicarea unor măsuri eficiente în conducerea economiei și vieții politice, izvorite din realitățile specifice României socialiste, fertilizează neîncetat condițiile dezvoltării multilaterale a personalității umane; îmbunătățirea condițiilor de viață ale popoului, ridicarea nivelului său cultural asigură o tot mai largă punere în valoare a energiilor și capacităților creatoare ale omului.

Participarea activă a oamenilor muncii la conducerea treburilor obștești, faptul că ei sînt co-

participanți la înfăptuirea politicii partidului au importante semnificații etice și psihologice pentru dezvoltarea personalității umane și conduce la realizarea unei unități trainice între partid, stat și întregul popor, factor fundamental al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Această nouă condiție a omului muncii în societatea noastră, unirea scopurilor sale individuale cu cele ale societății, generează optimismul și responsabilitatea, creează cadrul propice pentru lărgirea orizontului politic al oamenilor.

În cuvîntarea sa la Consfătuirea cadrelor didactice care predau științele sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Trebuie să avem permanent în vedere că făurirea unei societăți înaintate, a unui om nou, manifestare deplină a personalității umane, nu se pot realiza decât îmbinînd armonios interesele personale cu cele generale, punînd întotdeauna mai presus interesele societății, ale întregii noastre comunități socialiste”.

Înscriind munca pe frontispiciul societății noastre, respectînd normele etice și echității, creînd posibilități largi de afirmare și înflorire a personalității umane, socialismul se definește ca orînduirea cea mai profund umană și mai progresistă, iar pentru omul acestei orînduiri nu poate exista satisfacție mai mare decît aceea de a se dovedi folositor societății, țării sale.

Cercurile de științe sociale

Considerînd că cercurile de științe sociale constituie una dintre formele de activitate a elevului care merită o atenție deosebită prin scopul pe care îl urmăresc și prin felul în care sînt concepute, am inițiat o discuție cu cîteva cadre didactice, care au avut ca puncte de sprijin tematica acestor cercuri, modalitățile de participare a elevilor, importanța activității respective în formarea convingerilor social-politice, a conștiinței socialiste în rîndul tineretului nostru școlar. Am intenționat să ajungem la o cristalizare a principiilor care impun o astfel de activitate pentru a-i demonstra utilitatea și pentru a contracara eventualele opinii conform cărora cercurile de spe-

cialitate, în general, ar însemna suprasolicitarea elevilor și supraîncărcarea programului școlar.

Red. : Cum ați conceput organizarea și desfășurarea cercului de științe sociale (economie politică, filozofie, ateism) în liceul în care lucrați ?

Rodica Roșeanu, Liceul „Mihai Viteazul”, București : În fapt, activitatea în cercurile de specialitate nu poate începe decît spre sfîrșitul primului trimestru. Altfel ar însemna să acționăm formal. Trebuie acumulat un anumit bagaj de cunoștințe, care să ofere baza ulterioarelor dezbateri. Dealtfel și înscrierea la aceste cercuri trebuie să se facă în cunoștință de cauză. Aș spune că succesul activității la cerc depinde de primele întâlniri cu clasa, în cadrul orelor respective. Cursul — lecția de filozofie — încorsetat de program (care este imensă și trebuie parcursă în întregime) nu permite elevilor să mediteze asupra problemelor cu care intră în contact. Or, meditația pe marginea problematicei filozofice presupune un răgaz. Cred că cercul de filozofie poate oferi acest răgaz ceea ce înseamnă și pregătirea unei anumite

teme, deci lectură multă. De aceea, periodicitatea lunară a cercului este ineficientă. Unui elev care se pregătește zilnic la șase materii nu-i ajunge o lună pentru investigarea materialului recomandat, pentru prelucrarea lui. Altfel, repet, stimulam formalismul. Noi am programat cinci ședințe pe an pentru cercul de filozofie, cu elevii anilor IV.

Modalitatea de desfășurare o constituie dezbateră. Fără referate. Pe baza unei bibliografii selectiv indicate de profesori, dezbateră dezvoltă gustul pentru descoperire. Elevii caută mai mult, citesc în plus. Aceste discuții sub forma dialogului liber, pe care le conduc din mijlocul lor, nu de la catedră, creează o atmosferă propice meditației filozofice. Pot spune că elevii învață să gîndească filozofic; au inițiative, cîștigă încredere în posibilitățile lor de apreciere și sistematizare a datelor. Mie îmi oferă posibilitatea de a-i cunoaște mai bine.

Ioana Pițulescu, Liceul „Mihai Viteazul”, București : Cercul de economie politică pe care îl con-

VALERIA BACIU

MUNCA și afirmarea personalității

Munca reprezintă principala trăsătură definitorie a omului, a societății în ansamblul ei. Ca bază a existenței societății și condiție firească a omului, munca exprimă de fapt conținutul istoriei umane.

Munca a avut și are totdeauna un caracter social, realizându-se în cadrul unor relații sociale determinate. Caracterul social al muncii se realizează însă și se manifestă în mod diferit de la o orînduire socială la alta, în funcție de forma de proprietate asupra mijloacelor de producție, în funcție de caracterul și formele diviziunii ei sociale. Ea constituie indiciul relațiilor sociale ale unei epoci sau alta.

În societățile divizate în clase antagoniste, bazate pe exploatarea celor mulți de către grupul celor ce dețin proprietatea asupra mijloacelor de producție, munca este o constrîngere exteroară a producătorului direct, ca un simplu mijloc de asigurare a existenței, iar în capitalism, ca expresie a înstrăinării, ea conduce obiectiv la adîncirea contradicției fundamentale a acestei orînduiri, aceea dintre muncă și capital. Pe plan social, ea este reflectată prin contradicția dintre proletariat și burghezie. Și opoziția dintre munca fizică și cea intelectuală se accentuează continuu, înclî apare ca una din contradicțiile caracteristice orîndurilor bazate pe exploatare, munca intelectuală fiind socotită apanajul exclusiv al claselor avute, iar munca fizică al celor oprimăți.

Cu toate că în aceste condiții munca este abrutizantă, ea reprezintă totuși condiția necesară a existenței muncitorului. Așa se explică de ce, în ciuda caracterului ei, munca reprezintă totuși un deziderat economic fundamental al muncitorilor, iar dreptul la muncă, una din principiile lor revendicări.

Ca izvor al tuturor înfăptuirilor, masele populare au pus la loc de cinste munca, privind-o cu respect și considerînd-o o îndatorire esențială. Ea este un imperativ moral.

Instaurarea noii orînduiri sociale, a proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție a schimbat fundamental conținutul și caracterul muncii. Eliberată de constrîngere și exploatare, munca se practică în cadrul unor relații de colaborare și ajutor reciproc. După cum spunea V. I. Lenin, pentru prima oară, după secole de muncă pentru alții, de muncă silnică în folosul exploatașilor, se ivește posibilitatea unei munci care se bizuie pe toate cuceririle tehnicii și ale culturii moderne.

În socialism munca devine o datorie de onoare a fiecărui cetățean apt de muncă, iar dreptul la muncă este pentru prima dată realmente garantat prin dezvoltarea planificată și în continuă ascensiune a întregii economii.

Devenind profund democratică și umanistă în socialism, munca creează premisele obiective ale afirmării și dezvoltării multilaterale a capacităților și aptitudinilor creatoare ale oamenilor, pentru perfecționarea calificării lor, pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic, cultural și științific al acestora.

Astfel, în orînduirea socialistă dispare treptat opoziția dintre munca fizică și intelectuală, rămînînd numai deosebiri neesențiale între ele.

Lichidînd exploatarea și proclamînd caracterul general, obligatoriu al muncii, ca un drept și o datorie constituțională, socialismul lichidează și parazitismul, ridicînd pe înalte culmi demnitatea general umană și profesională.

Pentru prima dată în istoria lumii, păstrîndu-și caracterul de categorie economică, munca devine criteriul principal al valorii sociale a omului, devenind astfel concomitent și o categorie etică. Munca, actul creației și bunurile materiale și spirituale rezultate dau sens și valoare vieții omului. Ea este domeniul principal în care se afirmă și se dezvoltă autentic personalitatea umană. Între muncă și posibilitatea afirmării personalității există un ra-

port dialectic, de intercondiționare.

În „Proiectul de norme ale vieții și muncii comunistilor, ale eticii și echității socialiste“, adăvărât cod al comportării înaintate, se precizează că în noul stadiu de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate se impune ca fiecare membru de partid și tînăr revoluționar, prin modul de a munci, de a trăi și a gândi, prin întreaga lor comportare să se situeze în primele rînduri ale luptei generale a poporului pentru înfăptuirea politicii partidului și statului.

Făurirea societății socialiste și instaurarea unor raporturi de colaborare, întrajutorare și respect reciproc între oameni, noile condiții materiale și spirituale pe care le oferă societatea noastră au însemnat constituirea unui mediu social capabil să stimuleze formarea unei personalități multilaterale dezvoltate. Aspectul esențial în acest context îl reprezintă faptul că procesul de împlinire a personalității umane se realizează la scara societății, devine tot mai mult un fenomen de masă, care întrunește toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate, sex, vîrstă.

Personalitatea, intrînd ca trăsătură definitorie atitudinea socialistă față de muncă și a vutului obștesc, devotamentul față de patria socialistă, partid și popor, înalta pregătire profesională, științifică și de cultură generală, participarea activă la viața obștească a colectivității, o înaltă ținută morală, responsabilitate și demnitate în viața socială și personală și o dezvoltare armonioasă, prezintă aspecte calitativ

Prof. ELENA COJAN

(Continuare în pag. a VI-a)

MANIFESTĂRI CU OCAZIA ÎMPLINIRII A 125 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1848

Păstrînd o amintire neștearsă celor ce au contribuit prin lupta lor la promovarea înaltelor idealuri de progres, poporul nostru sărbătorește în acest an 125 de ani de la revoluția din 1848 — moment cu adîncă rezonanță în istoria țării noastre.

Sărbătorirea acestui eveniment prilejuește în întreaga țară organizarea a numeroase simpozioane, expoziții, vizite la muzee și case memoriale, toate menite să cinstească memoria Revoluției și a promotorilor ei, ce și-au făcut din năzuința de libertate a poporului propria lor aspirație.

● La casa memorială „Avram Iancu” din comuna natală a marelui luptător revoluționar a fost deschisă expoziția „Revoluția de la 1848 reflectată în documente și scrisori”. Cu prilejul vernisajului expoziției a avut loc și o evocare a personalității lui Avram Iancu. De asemenea, la clubul tineretului din aceeași localitate s-a ținut simpozionul cu tema: „Cele trei adunări de la Blaj din 1848 și semnificația lor”.

● Comitetul de partid al județului Iași a organizat în localitatea Bivolari un simpozion cu tema „Revoluția din țările române de la 1848”. Vorbitoarii au arătat care au fost condițiile social-istorice ale izbucnirii revoluției, în ce constă caracterul unitar al acesteia și importanța ei pentru dezvoltarea unei Români moderne.

● La Focșani, împlinirea a 125 de ani de la revoluția pașoptistă va fi marcată de deschiderea expoziției „Anul 1848 și semnificațiile lui”. De asemenea, Muzeul istoric din Focșani împreună cu Filiala Societății de Științe istorice au pregătit, cu acest prilej, o serie de comunicări printre care: „Anul 1848 în orașul Focșani”. Pe scena teatrului din aceeași localitate va avea loc un spectacol de poezie și cîntec ce va evoca revoluția de la 1848. Tot în Focșani, la 15 mai a.c., cînd se împlinesc 100 de ani de la moartea lui Alexandru Ioan Cuza, va fi dezvelită o statuie reprezentînd bustul domnitorului.

● Comisia pentru răspîndirea cunoștințelor științifice din județul Bihor a pregătit patru materiale tematice: „Pleiada revoluționarilor patrioți pașoptiști”, „Revoluția din 1848 în Bihor”, „Caracterul unitar al revoluției”, „Revoluția din 1848 în literatură”.

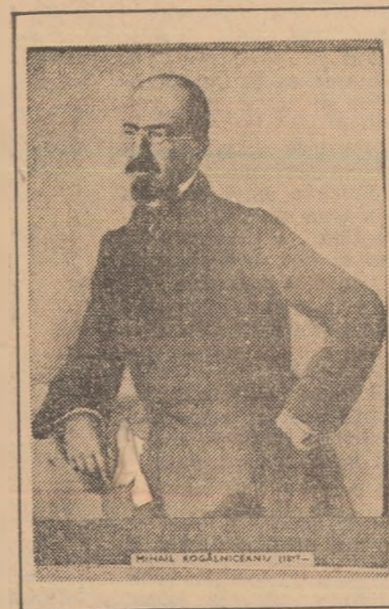
● Evenimentele premergătoare revoluției, precum și cele petrecute în anul 1848 în județul Prahova: acțiunile de revoltă ale ciocănașilor din salinele Telega și Slănic Prahova, vizita lui Bălcescu la ciocănașii din Salina-Telega etc. vor fi oglinzite de expoziția care se va deschide la Ploiești.

● „Pleiada cărturarilor și revoluționarilor militanți ai perioadei pașoptiste” se numește suita de medaloane dedicate celor mai reprezentativi dintre revoluționarii de la 1848, medaloane care vor fi prezentate în cămănele culturale din numeroase localități ale județului Ilfov și la care vor participa numeroși profesori și elevi aflați în vacanță. De asemenea, în localități ca: Urziceni, N. Bălcescu, Domnești, etc. vor avea loc concursuri de tipul: „Cine știe răspunde” cu tema „Anul 1848 — pagină de epopee din istoria patriei noastre”. Orașele Giurgiu și Oltenița vor găzdui expoziții de documente legate de momentul istoric de la 1848.

La Călugăreni va avea loc simpozionul cu tema „Marile tradiții revoluționare și democratice ale poporului român”.

● Cei 125 de ani de la revoluția burghezo-democratică din România vor fi marcați și de apariția unei serii filatelice cu portretele revoluționarilor și a unui timbru omagial.

● În aceste zile ale vacanței, numeroși elevi participă la manifestările organizate în cinstea sărbătoririi celor 125 de ani de la Revoluția de la 1848. Sute de elevi au vizitat Muzeul de artă al Republicii Socialiste România, Muzeul de istorie al municipiului București și Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România, oprindu-se în fața vitrinelor cu documente ce vorbesc despre condițiile social-istorice din țările române în perioada premergătoare revoluției, despre mișcările din întreaga țară care atestă caracterul unitar al revoluției, precum și despre promotorii ei. De asemenea, un număr mare de elevi au poposit zilele acestea și în muzeele memoriale „Gh. Tattarescu”, „Th. Aman”, precum și în Muzeul literaturii române, unde au admirat și au făcut cunoștință cu lucrările inspirate de momentul 1848.

Sărbătorirea celor 125 de ani de la revoluția burghezo-democratică de la 1848 este marcată, de asemenea, prin numeroase apariții editoriale. Consemnăm câteva dintre cărțile aflate în curs de apariție sau apărute în cinstea acestui mare eveniment istoric.

● Nicolae Bălcescu: „Românii supți Mihail-Voievod Viteazul” (Editura „Albatros”). Apărută într-o colecție accesibilă tineretului școlar — Lyceum — lucrarea tratează, de pe pozițiile cele mai înaintate ale momentului 1848, una dintre epocile care l-au pasionat pe istoricul nostru revoluționar, epoca lui Mihail Viteazul. Opera lui Bălcescu trăiește și astăzi prin incontestabila ei valoare istorică și literară, deopotrivă, fiind străbătută de înaintatele aspirații ale celui ce a fost sufletul revoluției pașoptiste.

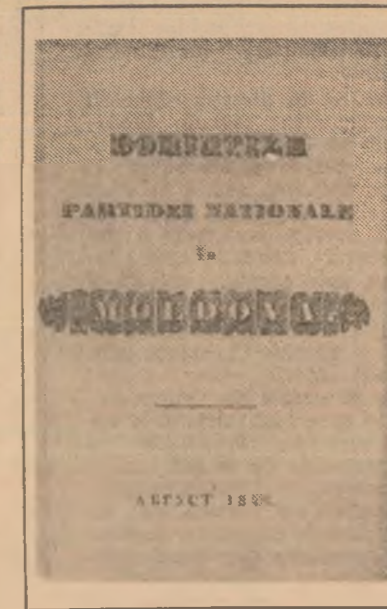
● Vasile Cristian: „Istoriografia pașoptistă” (Editura „Junimea”). Lucrarea este o monografie cu caracter documentar privind condițiile social-economice care au generat Revoluția de la 1848. Sînt consemnate, de asemenea, evenimentele, așa cum ni le înfățișează documentele epocii, precum și reformele progresiste de la 1848, toate alcătuind un tablou al acestui moment istoric.

● Gheorghe Platon: „Domeniul feudal din Moldova în preajma Revoluției de la 1848.” (Editura „Junimea”). Folosindu-se de un bogat și inedit material documentar (documentele unor moșii din Moldova), autorul surprinde modificările domeniului feudal din prima jumătate a secolului al XIX-lea generate de necesitatea adaptării acestuia la cerințele pieței, modificări care vestesc descompunerea feudalismului și apariția primilor germeni ai capitalismului, precum și consecințele acestuia: dezvoltarea producției de mărfuri, accentuarea stratificărilor de clasă, instaurarea unor noi relații între țărani și proprietarii de pămînt.

● Dan Grigorescu: „Trei pictori de la 1848.” (Editura „Meridiane”). Negulici, Rosenthal și Iscovescu — numele celor trei pictori vor rămîne legate, în istorie, de Revoluția pașoptistă, intruchipînd devotamentul fără margini pentru reușita cauzei revoluției, pentru triumful celor mai înalte idealuri de libertate ale poporului. Adevărați întemeietori ai picturii moderne românești, cum îi consideră Dan Grigorescu, cei trei pictori sînt totodată continuatori ai tradițiilor populare în domeniul picturii și xilografurii.

● Constantin C. Giurescu: „Alexandru Ioan Cuza”. Apărută în seria consacrată marilor noștri domnitori — „Domnitori și voievozi ai țării române” — a Editurii „Militare”, cartea lui Constantin C. Giurescu este o monografie a vieții și operei lui Alexandru Ioan Cuza. Autorul insistă în special asupra rolului pe care Cuza l-a avut asupra dezvoltării armatei române. Apariția lucrării vine să comemoreze două evenimente: 125 de ani de la Revoluția de la 1848, al cărui program domnitorul Al. I. Cuza a ur-

mărit să-l îndeplinească în toată domnia sa și împlinirea, la 15 mai 1973, a o sută de ani de la moartea acestuia.

● „Sub semnul libertății” (Editura „Kriterion”, colecția Patria) se intitulază culegerea din scrierile pașoptiștilor români, maghiari și germani: N. Bălcescu, Bolliac, Ef. Murgu, Petöfi Sandor, Vasvary Pal, St. L. Roth, Bem Jozsef etc. Sînt selectate acelea dintre scrieri care reflectă lupta revoluționarilor de diferite naționalități pentru unirea forțelor democratice din Muntenia, Moldova și Transilvania.

● În Editura „Kriterion” va fi reeditată, de asemenea, culegerea de „Scrieri alese” ale lui Stephan Ludwig Roth, gînditor și pedagog progresist, înflăcărat luptător pentru egalitatea în drepturi a naționalităților din Transilvania.

● În curs de apariție se mai află și lucrările:

„Revoluția din 1848 din România”, volum selectiv de texte (Editura științifică).

„Revoluția română din 1848” (Editura politică).

Traian Lungu: „Aspecte ale revoluției burghezo-democratice de la 1848 pe teritoriul Olteniei” (Editura Scrisul românesc).

Lajos Pinter: „Cei trespzece martiri de la Arad” (Editura politică).

Teleki Sándor: „Memorii” (Editura „Kriterion”).

C. Vlăduț: „I. Cimpineanu, luptător pentru unitatea națională” (Editura științifică).

TELEVIZIUNII ȘCOLARE

Școlăresc

Succesul de învățămînt

Aspecte pedagogice

Integrarea TV în practica școlară, arătînd că depind de: organizarea procesului de învățămînt, pregătirea profesorilor pentru integrarea mesajelor, calitatea și structura mesajului, cantitatea emisiunilor, calitatea proiectelor de tehnologie didactică practicate, operativitatea cercetării pedagogice, pregătirea elevilor pentru recepție.

Cercetările aplicative și fundamentale în domeniul TVS integrate se desfășoară în mai multe direcții:

— Cercetări prospective privind necesitatea necesarului audio-vizual;
— Cercetări de elaborare și perfecționare a tehnologiei didactice;
— Cercetări de evaluare și ameliorare.

— Cercetări de dezvoltare.

În urma cercetărilor întreprinse a fost acreditată ideea că în țara noastră TVS integrată și dirijată reprezintă, pentru o perioadă de cel puțin două decenii, o soluție realistă și economică pentru asigurarea pe plan național a necesarului audio-vizual solicitat de procesul de învățămînt general și liceal.

Unul din rolurile importante ale cercetării pedagogice a fost recunoscut în stabilirea unității de acțiune și a circuitului informațional între instituțiile interesate la realizarea TVS integrate în țara noastră.

LOCALITĂȚILE
ÎN CARE S-A FOLOSIT
TVS INTEGRATĂ
ȘI DIRIJATĂ
(anul școlar 1977-78)

Beneficiarii

minute, cuprind numai imagini utile cu predominarea celor dinamice, evită sistematic intervenția pe ecran a unui teleprofesor și beneficiază de un comentariu care favorizează observația independentă.

Valorificarea emisiunilor de TVS integrată și dirijată este asigurată prin elaborarea și practicarea proiectelor de tehnologie didactică în care se îmbină, într-o unitate funcțională, ansamblul de forme, metode, mijloace și relații ale procesului de învățămînt.

Costul emisiunilor TVS integrată, este de 30—40 ori mai redus decît al copiilor de filme pe care le-ar

folosi pentru aceleași lecții un număr egal de elevi-beneficiari.

Pentru a mări numărul elevilor beneficiari ai emisiunilor de TVS integrată, în acord cu Televiziunea

română, fiecare emisiune este reluată la un interval de câteva zile ca TVS dirijată, formă ce se deosebește de TVS integrată numai prin modul de recepționare realizat de elevi individual ca activitate extrașcolară.

Deschidere spre școala generală

Școala generală, care cuprinde majoritatea elevilor țării, poate beneficia cu succes de avantajul televiziunii școlare integrate care a devenit o realitate, un auxiliar prețios al predării anumitor discipline de învățămînt în liceul de cultură generală. Emisiunile de televiziune școlară integrată își propun să aducă pe ecran obiecte, realități și fenomene inaccesibile percepției directe în condițiile clasei sau a unor lecții-vizită (erupția unui vulcan, prezentarea unor zone de climă, evenimente istorice), să realizeze experiențe de chimie, fizică, biologie, greu sau imposibil de realizat în clasă sau în timpul lecției (experiențe periculoase de lungă durată, experiențe ce nu se pot realiza decît în laboratoarele unor institute de cercetări), să vizualizeze prin modele animate procese întîmte.

De aceea, tocmai în școala generală, fiind elevii își formează numeroase noțiuni și se pun bazele sistemului de noțiuni științifice, imaginea dinamică specifică emisiunilor de televiziune poate fi de o eficiență deosebită. Acest lucru a fost, de altfel, demonstrat experimental prin cercetările efectuate de Laboratorul de mijloace moderne de învățămînt al Institutului de științe pedagogice, în cadrul studioului de televiziune în circuit închis instalat în Școala generală nr. 122. Noțiunile elevilor și-au precizat conținutul și îmbogățit sfera în mod considerabil în comparație cu cele ale elevilor claselor de control. A crescut, de asemenea, considerabil capacitatea elevilor de a opera cu noțiu-

nile noi, de a le folosi în situații noi. Creșteri considerabile din punct de vedere statistic s-au înregistrat mai ales la elevii slabi și mediocri, al căror interes pentru însușirea materiilor respective (geografie, cultură, fiziologia omului) a sporit considerabil. Aceste avantaje de ordin psiho-pedagogic ale mesajului emisiunilor de televiziune se corelează cu eficiența economică a extinderii televiziunii școlare integrate pe canal național în școala generală.

Numărul elevilor care pot beneficia de emisiunile de televiziune poate crește prin vizionarea emisiunilor în timpul liber de către elevii ce nu le-au văzut în lecție. În condițiile în care această vizionare este dirijată și valorificată de profesor în lecțiile dinaintea și de după emisiune, se obține, de asemenea, o sporire a eficienței lecției în comparație cu clasele de control. Intrucît cercetările socio-pedagogice au dovedit numărul mare de emisiuni de toate categoriile, vizionate de elevii preadolescenți de bună voință în timpul lor liber, vizionarea a una sau două emisiuni săptămînal de maximum 15 minute, nu va împiedica asupra timpului lor liber, ci va fi un ajutor real în pregătirea lecțiilor.

Extinderea televiziunii școlare integrate pe canal național în școala generală va ridica eficiența procesului de învățare a elevilor cît și eficiența procesului de dotare a școlii cu mesaje dinamice.

VIRGINIA CREȚU
cercetător științific la Institutul de științe pedagogice

Perspective

Direcțiile principale de dezvoltare ale cercetărilor și acțiunilor din domeniul TVS integrate sînt:

— deschiderea spre școala generală tehnică;
— deschiderea spre disciplinele legate de munca tehnico-productivă a elevilor;
— cuprinderea treptată, alături de emisiunile destinate culturii generale, și a obiectelor de cultură generală tehnică;

Întreaga acțiune este concepută în cadrul unui program unitar de dezvoltare care să asigure în intervalul 1973—1980 întregul necesar audio-vizual pentru învățămîntul general și liceal.

Va trebui elaborat un program național de pregătire unitară a cadrelor didactice actuale, ca și a studenților ce vor deveni cadre didactice, pentru a putea participa eficient la acțiunea de perfecționare a tehnologiei didactice și de integrare corectă a mijloacelor moderne de învățămînt în practica școlară.

Prin acțiuni convergente se proiectează cuprinderea treptată a întregii populații școlare în folosirea regu-

lată a emisiunilor de TVS integrată și dirijată.

Una din căile de perfecționare a întregii acțiuni va trebui să vizeze reluarea emisiunilor de TVS integrate în intervalul aceleiași săptămîni, pentru a oferi școlii mai multe posibilități de organizare și sincronizare a orarelor.

Colectivele angajate în aceste cercetări și acțiuni vor amplifica treptat posibilitățile de informare și perfecționare ale cadrelor didactice ce utilizează TVS ca mijloc de învățămînt, folosind resursele variate ale presei, radioului și televiziunii.

Întreaga acțiune va obține un maximum de eficiență cînd va beneficia de un canal național destinat special emisiunilor educative și de teleșcoală și cînd se vor integra în procesul de învățămînt emisiunile color.

Pagină realizată
de ANCA STOICULESCU
Institutul de științe pedagogice

Opiniile profesorilor

Tehnologia lecției cu televiziune integrată impune un complex de metode clasice și moderne — între care problematizarea asigură în mod deosebit latura formativă a lecției — pentru a căror îmbinare armonioasă profesorul este stimulat spre o perfecționare continuă.

Lecțiile cu televiziune integrată omogenizează nivelul de cunoștințe al elevilor din întreaga țară la obiectul respectiv, conform cerințelor învățămîntului modern de cultură generală.

Într-un an care s-a scurs de la introducerea televiziunii școlare integrate în procesul de învățămînt calitate și realizarea tehnică a mesajelor s-au îmbunătățit mult.

Ce perspective dorim învățămîntului cu televiziune integrată?

Firește, extinderea sa la toate disciplinele de învățămînt, apreciînd această ca fiind una din principalele căi de modernizare a învățămîntului, eficiente și economice.

Prof. emerit CEZARA POPOVICI
inspector școlar, București

O concluzie care s-a conturat pe parcursul folosirii telelecțiilor în procesul predării anatomiei și fiziologiei omului, este mai intensă activizare a elevilor.

Prin însăși structura telelecției se realizează activizarea elevilor, participarea elevilor la lecție într-un ritm mai susținut, înălțurîndu-se timpul morții, incerenții la lecțiile de tip clasic. Televiziunea școlară integrată este incontestabil un mijloc modern de învățămînt profitabil pentru elevi.

Profesorii de biologie din Bihor se angajează să utilizeze în continuare televiziunea școlară, precum și alte mijloace de învățămînt în vederea activizării elevilor, a creșterii interesului acestora pentru știință în general.

Prof. VIORICA PINTEA
Liceul nr. 2, Oradea

Dovedindu-se un mijloc sintetic, TV a dispus de numeroase posibilități prin care s-a evitat atitudinea pasivă a spectatorului în timpul vizionării, influențînd direct eficiența procesului de cunoaștere. Folosind cu o mare amploare intuiția, emisiunile televizate au creat elevilor posibilitatea de a depăși stadiul de percepție a obiectelor, sugerînd relațiile dintre ele și esența fenomenelor.

Intrucît emisiunea televizată nu a depășit durata de 15—20 minute, restul de timp afectat telelecției a stat la dispoziția profesorului, ereîndu-se posibilitatea folosirii unor mijloace didactice extrem de variate atît pentru pregătirea, cît și pentru valorificarea emisiunii.

Străduința noastră trebuie să se orienteze și concentrez spre folosirea mijloacelor de instruire care realizează dezideratele procesului educațional contemporan — înțelegînd prin aceasta educația pentru viitor — între ele un loc de seamă cuvenindu-se televiziunii școlare.

Prof. CONSTANȚA MEȘAN
Liceul pedagogic, Galați

Televiziunea este un mijloc de mare eficiență educativă. Ea și-a cîștigat un loc de necontestat în contextul mijloacelor moderne folosite în educarea maselor.

Raportată la scopurile didactice, din scurtă noastră experiență constatăm că televiziunea școlară integrată determină noi orientări în optica noastră profesională.

Televiziunea școlară, ca mijloc de învățămînt, transformă lecția de tip clasic în lecție modernă.

Profesorul care folosește TVS integrată este un factor dinamic, căruia se oferă prilejul de a realiza cu maximă eficiență opera de formare a tinerei generații de școlari.

Prof. VOICU PAVEL
Liceul nr. 43, București

Școala și producția

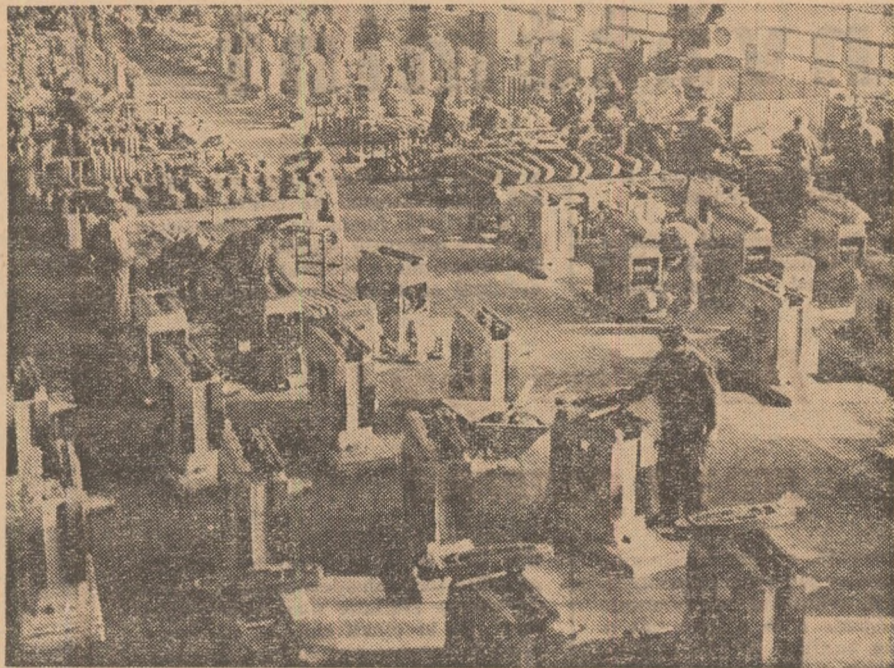
Trăim zile și ore neobișnuite pentru noi, pentru toată țara. Nu există oraș sau sat pe harta patriei care să nu treacă prin prefaceri radicale. La chemarea partidului, avântul constructiv ne-a cuprins pe toți, fără excepție. În această grandioasă înclăștare pentru schimbarea feței țării, tineretul se află în primele rinduri. Iar atunci când spunem tineret, spunem și școală, iar când spunem școală, trebuie neapărat să spunem producție. Într-adevăr, în anii noștri, școala devine o adevărată uzină. Datoria ei, a școlii de tip nou, a școlii-industrie, a școlii-uzină, este de a pregăti multilateral tinerii, de a-i îndruma acolo unde economia noastră are mai mare nevoie.

În economia țării noastre, ca de altfel în oricare economie, un loc cheie îl ocupă industria constructoare de mașini. Știm cu toții că în această ramură noi, românii, am obținut rezultate spectaculoase: tractoarele românești trag brazde în Asia și Africa, camioanele noastre circulă pe drumurile Orientului îndepărtat, excavatoarele, purtând marca „Made in România”, mușcă pământurile a patru continente, iar cargourile produse în cetățile de pe vechiul Danubiu spintecă valurile tuturor mărilor de pe glob.

Dar pentru a menține și a spori ritmul alert al dezvoltării noastre cu care ne-am obișnuit deja și cu care ne mindrim, avem nevoie de tot mai multe cadre de execuție și concepție foarte bine pregătite. La nivel mondial, cum se spune. Și numai dacă vom reuși să creștem muncitori competenți, ne vom putea menține în „marea întrecere”. Este problema zilei, a orei, dacă vreți.

Intr-o discuție pe care am avut-o zilele trecute la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini (M.I.C.M.), unul din interlocutorii mei (ing. Ion Tăcutu, șeful serviciului de învățământ) sublinia faptul că cei mai buni specialiști (de nivel mediu) provin

Avem nevoie de mai multe cadre de înaltă execuție și concepție!

din absolvenții liceelor. Explicația este simplă: aceștia acumulează o pregătire de cultură generală tehnică superioară, element hotărâtor în activitatea productivă. Dar, spre regretul unanim, foarte puțini (este vorba de absolvenții liceelor teoretice) sînt acei care pleacă în industria constructoare de mașini (ca de altfel, în toate ramurile industriale). Anul trecut, din circa 20 de mii de tineri calificați în această ramură, prin cursuri de scurtă durată, numai 324 (un procent neglijabil, deci) au absolvit liceul teoretic. Și aceasta în condițiile în care industria noastră constructoare de mașini are nevoie de 10 ori mai mulți muncitori de înaltă calificare, reclamînd totodată, ca cel puțin 50% din tinerii calificați să aibă o pregătire medie completă!

Pe de altă parte, s-a constatat

(pentru a cita oară?) faptul că școlile de cultură generală, în special liceele teoretice, nu duc o activitate suficient de susținută de îndrumare a tinerilor pentru munca productivă. Elevilor nu li se fac cunoscute avantajele pe care le prezintă cursurile de specializare postliceală de scurtă durată (6-8 luni), care reprezintă forma de calificare cea mai avantajoasă pentru absolvenții liceelor care merg în producție. Astfel, spre deosebire de tinerii care se califică pe alte căi, absolvenții cursurilor de specializare postliceală au o serie de priorități. Imediat după absolvire, ei sînt încadrați într-o categorie superioară de calificare (a II-a) și beneficiază de termene mult reduse de promovare, pînă la cea mai înaltă categorie, ceea ce scutește timp prețios și prezintă avantaje pentru producție. Ciștigul lor mediu (la absol-

vire) nu este mai mic decît al tehnicienilor, de pildă, și poate fi chiar mai mare. Ei pot urma, dacă doresc, forme superioare de învățămînt. Prin urmare, absolvenții cursurilor de specializare postliceală au calea deschisă atît pentru a trece în categoriile superioare (în calitate de muncitori de înaltă calificare, mașetri sau tehnicieni), cît și pentru specializările la nivel mai înalt (subinginer, inginer). Nici nomenclatorul specialităților nu este cunoscut cu exactitate de elevi. Este vorba (în ramura de care vorbim) de meserii de înaltă calificare (cum ar fi frezor la mașini cu roți dințate, montator de agregate energetice, modelier universal, sculer, lăcătuș pentru construcții mecanice, strungar la strung carusel și multe altele pe care nu le putem enumera aici).

În același timp, numărul școlilor profesionale și, mai ales, cel al liceelor de specialitate din ramura construcțiilor de mașini este cu totul insuficient. Deși asistăm la o creștere a numărului acestora (în anul 1973/74, numărul liceelor de specialitate a crescut la peste 30 față de 18 în 1972/73), ele nu acoperă nici pe departe necesitățile mereu crescînde de cadre medii de care are nevoie industria constructoare de mașini. Ar fi de prisos să insistăm asupra faptului că liceele de specialitate constituie pepiniera cea mai de preț a cadrelor tehnice și singura cale care dă o perspectivă clară creșterii acestor cadre. Nevoile imediate sînt mari și trebuie satisfăcute, dar trebuie să ne gîndim și la viitor. Indicațiile date de către conducerea superioară de partid în sensul transformării majorității școlilor de cultură generală în școli de specialitate sînt clare. Este imperios necesar să se intensifice acest proces care, se pare, a demarat destul de lent.

Avînd în vedere dezvoltarea impetuoasă pe care a luat-o industria noastră constructoare de mașini în toate județele țării și în toate domeniile (îndeosebi în sectorul de utilaj tehnologic, al mijloacelor de transport auto, feroviare, navale, al mașinilor agricole etc.), numărul locurilor de muncă, care reclamă o specializare medie, asigurată de liceele de specialitate, cît și de formele de calificare de scurtă durată va crește în mod substanțial.

Să nu uităm: astăzi necesarul de cadre de înaltă calificare este de zece ori mai mare, iar miine, va fi, cu siguranță, și mai mare.

C. BUȚURA

Ateliere școlare sau secții ale întreprinderii?

Am citit în nr. 82 al revistei „Tribuna școlii”, dezbateră pe tema „Școala și producția”, organizată de Casa Corpului Didactic - București în colaborare cu Inspectoratul școlar al Capitalei, Institutul de științe pedagogice și revistă.

S-a discutat acolo despre tendința întreprinderilor de a-și organiza secții productive în incinta școlii,

cu scopul evident de a-i apropia pe elevi de procesul de producție. În aceeași dezbateră, s-a relevat faptul că elevii se orientează încă în număr insuficient spre unele meserii care au pondere în viața economică. Prin urmare, se cuvine să precizăm că nu orice secții productive, instalate în școală, rezolvă problema orientării profesionale juste a elevilor, în acord cu cerințele economiei naționale. De pildă, meseriile din domeniul construcțiilor civile și industriale sînt mult solicitate și puține ateliere-școală sau ateliere interscolare sînt, după cîte știu, amenajate, în acest sens.

Atelierele din școli și cele interscolare prezintă avantajul că li pot iniția pe elevi în diferite meserii, la cererea mai multor întreprinderi încît, după terminarea școlii, în urma unei probe teoretice și practice,

acestea să-i angajeze. În plus, în atelierele din școli, maistrul-instructor explică elevilor tehnologia materialelor, se urmărește operația cu operație, deprinderile decurg una după alta, elevii participă la toate fazele procesului tehnologic, pe cînd în practica productivă din cadrul întreprinderilor ei execută o singură operație, mașina fiind reglată la o anumită fază a procesului tehnologic.

Este binecunoscut rolul mașinilor în creșterea productivității, dar să nu uităm că în practica productivă a elevilor eficiența este legată de responsabilitatea cu care elevul execută un obiect și aici are un cuvînt de spus învățarea manuală.

Maistrul-instructor
VIRGIL GIUȚOAIKA
Școala generală, Orșova

Miniatelierele și preșcolarii

În județul Sibiu au fost organizate mai multe acțiuni pentru formarea și dezvoltarea deprinderilor elementare de muncă la preșcolarii. Dintre acestea, amintim: schimbul de experiență organizat cu un grup de directoare la Grădinița de copii I.A.S. din comuna Hoghilag, județul Sibiu, unde s-a putut urmări direct activitatea copiilor într-un miniatelier organizat într-o încăpere separată și o

dezbateră organizată cu educatoarele de la grădinițele de copii din municipiul Sibiu. Au prezentat informări educatoare cu experiență și rezultate bune în activitatea cu preșcolarii. Cu această ocazie s-a organizat și o expoziție cu lucrările copiilor executate în aceste miniateliere. Au fost organizate miniateliere cu profil de: croitorie, țesut, timplărie, împletituri, pictură, olărit etc. Din informările și lucrările prezentate, din discuțiile purtate, s-a desprins faptul că preșcolarii manifestă un interes deosebit pentru asemenea activități. În același timp, au fost subliniate cerințele care se impun educatoarelor în organizarea rațională a acestora, în îndrumarea lor permanentă cu tact și pricepere.

S-a reliefat faptul că în procesul activității în miniateliere gîndirea copiilor este mult înviorată de faptul că ei aderă cu plăcere la aceste activități, aplică în situații noi cunoștințele primite în cadrul activităților obligatorii. Obiectele confecționate de ei au fost folosite deseori în jocurile de creație, în activitățile obligatorii. Din acest motiv satisfacția lor a fost mai mare, deoarece copiii s-au convins că munca lor nu a fost în zadar. Obiectele produse de ei s-au dovedit utile, găsindu-și o întrebuintare.

Prof. SILVIA VULCU
Inspector școlar

Exigență și suplețe în acordarea sancțiunilor

În societatea noastră socialistă sancțiunea este folosită avându-se în vedere în primul rând efectele ei educative. La fel trebuie să fie folosită și în școală. Aici însă este nevoie să ne adaptăm măsurile — pînă la nuanță — particularităților de vîrstă și individuale ale copiilor. Această, deoarece ceea ce este rău la un adult are un caracter conștient, intenționat și relativ stabilizat la copil, abaterile pot fi întimplătoare sau expresie a contradicțiilor devenirii sale. De intervenția la timp și cu măsuri potrivite a educatorului depind îndreptarea și statornicirea unor trăsături pozitive, a unui comportament moral comunist.

În școală, ca și în viață, o sancțiune trebuie să fie, așadar, expresia exigenței neabătute a societății, a colectivului față de individ și, pe cît posibil, a autoexigenței fiecăruia. Nu pedepsim pe cineva numai pentru el însuși, ci avînd în vedere pe toți cei în mijlocul cărora trăiește. Îl sancționăm ca să-i arătăm în mod cît mai concret, atît lui cît și celorlalți, în ce constă greșeala și să-i convingem pe toți că anumite lucruri nu sîntem dispuși să le tolerăm pentru că, în viață, nimeni nu le poate admite. Dar aceasta nu înseamnă deloc acceptarea rigidității. În acordarea oricărei sancțiuni este absolut necesar să ținem întotdeauna seama de firea, de particularitățile caracterului celui cărui i se aplică, fără ca, prin aceasta, să abdicăm de la principialitate. Să fim, prin urmare, supli și pretențioși în același timp. Elastici și riguroși totodată.

Gama măsurilor punitive admise în școală este, cum se știe, largă. Și ce bine că e așa, fiindcă unele măsuri sînt operante la unii indivizi, dar altele nu. De unde necesitatea ca profesorul să cunoască atît de bine pe fiecare elev, încît fiecăruia să-i aplice ceea ce i se „potrivește” pentru a-l îndrepta și nu pentru a-i da o pedeapsă în sine. Pedeapsa să fie recompensatorie — cum spunea un pedagog celebru — adică pe măsura faptelor care o determină, dar și pe măsura individului, ca să-l antreneze în efortul de autocorijare. Pe unul îl interesează nota — căci și aceasta e un mijloc de sancționare — pe altul îl lasă indiferent; unul este foarte atașat de un profesor încît, dacă acesta îi arată cumva că s-a supărat pe el este în stare de orice penitență, altul „suportă” orice, dar din motive afective nu vrea să afle mama. Aceeași măsură disciplinară poate avea efecte cu totul diferite. Iată, de exemplu, ironia. Cineva o poate gusta cu o adevărată plăcere intelectuală, fără a se simți în vreun

fel lezat; pe un altul îl umilește și-l dezarmează; pe unul îl amuză, pe altul îl îndurează, pe unul îl îndreaptă, pe altul îl înrăiește sau îl îndepărtează de cel ce o folosește. Ironia, ca mijloc de sancționare, presupune multă măiestrie și flexibilitate pedagogică. A fi invariabil ironic, și cu toată lumea, înseamnă a a-nula virtuțile educative ale acesteia.

Suplețea e uneori înțeleasă ca o diminuare a exigențelor față de individ; necesară în măsura în care trebuie respectate particularitățile fiecăruia. Este un mod greșit de interpretare. Exigențele sînt egale față de toți. Suplețea vizează alegerea celui mai indicat procedeu de corectare, precum și nuanțarea acestuia în raport cu particularitățile fiecăruia, cu circumstanțele comiterii greșelii (dacă se produce sau nu pentru prima oară, mobilurile care au determinat-o, receptivitatea subiectului etc.).

Îmi amintesc de un caz: un băiețel fusese bătut trașnic de un coleg, cunoscut pentru practicile sale „pugilistice” în rîndul celorlalți elevi. Dirigințele, sosit la fața locului, a încercat să afle adevărul: „Cine a început?” „El” (cel mic). „Așa e?” „Așa!” „De ce ai sărit la bătaie?” „Fiindcă, din senin, mi-a pus piciorul în cale”. „Ce ai căutat ai găsit: știi cît e de puternic, nu trebuia să i te potrivești” — a conchis dirigințele, vrînd să fie sigur că măcar băatul nu se va mai amesteca în incidente de acest fel. Judecata a decurs — cum se vede — după tipicul arhicunoscut și repetat probabil pentru a nu știu cîta oară. Dar în cazul dat, evident, conta mai puțin cine a început, cît cine a sfîrșit, așa cum a sfîrșit, nu ca într-o simplă hartă copilărească, ci cu o maltratare crudă, ieșită din comun.

Am fost curioasă să aflu epilogul: băiețelul s-a declarat de acord cu aprecierea dascălului său. Probabil și bătușul, de vreme ce nu a primit nici o sancțiune („Ce să-i fac?!” E pentru a nu știu cîta oară cînd mă pune în această situație!). Dar peste cîteva zile, a bătut un altul. De unde concluzia că suplețea te obligă să potrivești sancțiunile nu numai prin „atenuare”, ci și prin agravare. Prin urmare, rezultă și de aici că suplețea nu se opune exigenței, ci o completează și o slujește, trebuind să opereze, după caz, cînd într-un sens, cînd în altul și nu unilateral. Fiindcă suplețea nu presupune vreun rabat pe care l-am putea face cuiva în numele fie și al unor considerente psihologice. Normele și cerințele morale rămîn norme și cerințe față de toți.

NADIA NICOLESCU

Atît de mici și atît de conformiști? De ce?

Dacă nu cunoști elevii unei clase și încerci să te apropie de înțelegerea felului lor de a gândi, de preocupările și viața lor afectivă, examinarea caietelor de compuneri oferă foarte puține date. Este deconcertantă stereotipiile formulărilor, deci a ideilor exprimate. Aceste „reații originale”, care ar trebui să fie compunerile, se aseamănă între ele uneori atît de mult încît singurele elemente de diferențiere rămîn estetica scrisului, tipul și frecvența greșelilor de ortografie sau de punctuație. Și, totuși, în realitate, copiii sînt distinct individualizați.

Ce îi determină atunci să se „contamineze” unii de la alții — și, toți, de la învățător — să intre în niște șabloane de expresie care, chiar dacă au meritul corectitudinii, al clarității logice și al vocabularului îngrijit, nu răspund cerinței considerate de noi primordială pentru compuneri: sinceritatea, modul personal de redare a unor idei și emoții proprii.

Principala cauză credem că este insuficienta stimulare a elevilor spre independența gândirii, spre atitudinile sincere, directe. Se consideră adesea împlinite obiectivele orelor de compunere, dacă elevii ajung să deprindă, cît de cît, tehnica exprimării în scris a unui conținut, conform planului întocmit cu învățătorul, să scrie cîtec, îngrijit și cu cît mai puține greșeli. Practicate în acest mod, orele de compunere marchează în contextul modern „rîl” lecției, un loc de refugiu al formalismului, o frînă în dezvoltarea personalității copilului.

Elevii care se lansează cu îndrăzneală în emiterea unor ipoteze, în descoperirea unor soluții originale la aritmetică și geometrie, capabili de interpretări independente construite privind fenomene istorice, din domeniul științelor naturii sau al geografiei, care se întrec să facă desene de o mare prospețime a expresiei — devin deodată atît de puțin inventivi, inhibați, fără idei, cînd trebuie să facă o compunere scrisă. Din lucrările lor răzbate un anume conformism, o încadrare docilă în modelul sugerat în etapa premergătoare executării lucrării. Pericolul acestei atitudini nu trebuie apreciat numai sub criteriul dezvoltării exprimării scrise. El își vădește efectele negative mai profund, pe planul trăsăturilor de caracter, al convingerilor, al afectivității, obiectivîndu-se în comportamentul elevilor.

Cei care se limitează la a reproduce corect ideile inventariate în clasă pentru a fi incluse în compunere, rămîn exteriori relațiilor din lucrare, nu le adaugă nici o vibrație emotivă personală, dovedind fie sărăcie afectivă, fie reținere în a-și afirma, în mod sincer, impresii și gânduri proprii.

Formulări de tipul „eu am învățat din această întîmplare...”, „mie mi-a plăcut mai mult...” (sau, într-o variantă agravată: „nouă ne-a plăcut...”) dacă vin să repete ceea ce s-a discutat în clasă, nu reprezintă un progres în direcția sincerității, ci dimpotrivă pot fi suspectate de oarecare demagogie.

Nu înseamnă, desigur, că este de dorit să abunde în compuneri fraze exclamative, mărturisiri de simțăminte a căror lipsă de autenticitate este evidentă. Nu ne trebuie elevi pricepuți să facă fraze inflăcărte despre patriotism, muncă, prietenie dar care, prin comportamentul lor, demonstrează că sînt departe de însușirea acestor valori etice.

Lectură Foto: V. BOGDANET

Cum putem, așadar, stimula elevii să fie sinceri în compunerile lor — adică să exprime gânduri și sentimente proprii, fără rețineri, dar și fără exagerări?

Lecțiile de compunere ținute la cîteva școli din orașul Pitești, încadrate în cercetarea pe tema: „Perfecționarea metodelor de predare-învățare”, indică unele soluții apreciate de noi ca răspunzînd adecvat dezideratului de mai sus. Elementele introduse vizează două etape din structura lecției de compunere: pregătirea și analiza lucrării.

Considerăm că elevii trebuie să dobîndească de-a lungul primilor patru ani de școală, o independență mereu sporită în elaborarea compunerilor. În clasele a III-a și a IV-a, discuțiile premergătoare redactării pot fi mai puțin analitice, mai puțin insistente directive sub aspectul conținutului, limitîndu-se la precizări de cadru general. Sintem mai ales împotriva unor fraze-model oferite elevilor după cum se sugerează în metodică. Dacă dăm curs, de pildă, indicației de a ajuta elevii în redactare, cerîndu-le să spună „cum ar exprima clar și frumos” o amintită idee, deschidem pentru mulți dintre ei calea cea mai comodă, a șablonismului, pe care e atît de ușor să se obișnuiască a o urma.

Chiar titlul compunerii poate înlesni orientarea elevilor spre lucrări de creație. La școlile generale nr. 3 și nr. 11 din Pitești, în locul tradiționalei teme „A venit primăvara”, elevii au făcut compunere despre „Impresii personale din plimbarea în parcul Trivale”.

Comprimînd — ca problematică și ca timp — partea introductivă a orei de compunere, nu-i lipsim pe elevii de stringerea materialului necesar redactării, furnizat de observații, lecturi, analize literare. Dobîndește, în schimb, mai multă extindere etapa de analiză, în cadrul căreia o pondere însemnată se acordă mijloacelor personale de expresie. Spontaneitatea, puțința de a fi el însuși într-o lucrare scrisă, care-i îngăduie elevului anumită libertate de lucru, se vădesc mai ales în compuneri și tocmai de aceea le privim ca obiective speciale ale analizei acestora.

La școlile citate, am experimentat un procedeu care poate constitui un bun exercițiu pentru încurajarea sincerității, a independenței gândirii și totodată pentru cunoașterea stilului personal al fiecărui elev. Învățătorul stringe lucrările, citește în fața clasei cîteva dintre ele și, fără a spune care sînt autorii lor, cere elevilor să îi numească. Rapiditatea cu care este identificat de către colegi constituie pentru fiecare elev o dovadă că a izbutit să facă o lucrare cu adevărat personală. Pentru învățător — un temei să considere că a contribuit la educarea sincerității elevilor săi.

LUMINIȚA GHIVIRIGĂ

La clasa I

Vizită cu bucluc

„Mă numesc Govoreanu Victor și sînt profesor de matematică la Școala generală Oțeșani, județul Vilcea; consider că în cei aproape 9 (nouă) ani de muncă neîntreruptă la catedră, am căpătat o oarecare experiență pedagogică.

Vă scriu aceste rânduri cu rugămintea de a vă pronunța în cadrul «Tribunei școlii» sau de a afla opiniile colegilor în cazul cînd veți face acest lucru public. Iată despre ce este vorba: Într-una din zilele lunii februarie 1973, intrînd la ora de algebră la clasa a VII-a am fost surprins de prezența la catedră a tov. Prodescu Nicolae, director la școala unde funcționez (director coordona-

tor) și a tov. Diaconu Dumitru — directorul Școlii generale din satul Cîrstănești, comuna Oțeșani. Tovarășii directori purtau discuții cu elevii (fără să fi discutat în prealabil cu mine) și au continuat și după venirea mea la oră, ca și cum nici nu m-ar fi văzut. I-am poftit să mă asiste la lecție; au refuzat, dar au continuat dialogul cu elevii (în cadrul orei). Tovarășul Diaconu Dumitru — directorul școlii subordonate — cu un ton aspru se adresa copiilor astfel: «Dă-mi caietul eu tema! Unde l-ai pătat? De ce nu ai scris data? Care este titlul temei?» Apoi altui elev: «Tu ai scris? Ia să vedem» etc.

După acest «raid» în care timp nu știam ce să cred, tov. Diaconu Dumitru a comutat dialogul cu mine pe același ton: «Ai colaboratori la Gazeta matematică? Ai pregătit olimpiada? Care este cel mai bun din clasă?»

În acest timp, asistenții raidului — elevii — stăteau nemișcați, ca niște stane de piatră, cu ochii ațintiți la cele ce vedeau și auzeau. Această liniște absolută în care se auzea doar glasul «reporterului», în prezența celor 72 de ochi din clasă care priveau cu uimire fără clipire, mi-au produs o stare sufletească greu de închipuit și suportat. În sfîrșit, după aproximativ 10 minute pierdute din oră cu aceste «interviuri», rămînem singuri. Elevii res-

piră adînc și fiecare căuta parcă să afle de la colegul de bancă ce rost a avut această vizită, care — vă mărturisesc sincer — de neînțeles a fost și pentru mine.

Vă rog să-mi spuneți dacă tovarășii directori au procedat pedagogic în acest caz. Mă întreb ce cred elevii clasei a VII-a despre această «vizită» a tovarășilor directori, în cadrul orei?!

Întrebăm și noi ce cred, mai ales, Inspectoratul școlar al județului Vilcea de la care așteptăm un răspuns cu măsurile luate.

Porecelele și... „atenționarea”

Într-o scrisoare sosită la redacția noastră se aduceau grave acuze directorului Școlii generale din Budureasa, județul Bihor. Sesizat de noi, inspectoratul școlar județean a întreprins o anchetă la fața locului constatînd că învinuirile puse pe umerii conducătorului școlii respective nu se confirmau; în afară de una — cea privitoare la porecele elevilor. „Atît directorul școlii, cît și unele cadre didactice — se spune în adresa inspectoratului către „Tribuna școlii” — au folosit uneori porecele existente în sat atunci cînd s-au adresat unor elevi. Au fost cu toții atenționați și li s-a interzis acest mod de a se adresa elevilor”.

„Atenționăm” și noi, în rîndurile de față, pe alți oameni de la catedră tentați să folosească, în raporturile cu elevii, porecele. Procedul ni se pare din cale afară de nepedagogic

și de neindicat. Orice poreclă, se știe, conține în ea nuanțe peiorative. Iar tu, dascăl, folosind-o, înseamnă că ești de la început de acord cu ea și îl pui pe elev într-o lumină proastă, inhibîndu-l, stîrnind, în cele mai multe cazuri, ilaritatea colegilor. Cine însă își dă acest drept? Folosirea porecelor elevilor, după părerea noastră, ar trebui sancționată; ca și folosirea bătaii!

Copil maltrat

„Anul trecut aveam în clasă un elev timid. Cînd îl scoteam la lecție, tremura ca varga și se rezuma mai bine să tacă, chiar dacă știa ceva. Iar dacă îi făceam puțină observație, cînd nu știa, începea să plîngă. Cîteodată da răspunsuri uimitoare, cu toate că avea note mici. Cu colegii nu se juca. Sta retras și speriat. M-am întregat, ce se întimplă cu acest elev? Plecînd pe firul adevărului, am dat de urmele timidității lui. Elevul S. G. din clasa a IV-a era bătut mai în fiecare zi de tatăl său. Fie că era vinovat, fie că nu, bătaie tot lua. De cîte ori tatăl se necăjea, acasă, pentru te miri ce lucru, se răzbuna pe copil. Asta am aflat-o din vizita făcută la domiciliul elevului. Vecinii mi-au spus că tatăl își bate în fiecare zi soția și copilul. Dar pentru a verifica, totuși, spusele celor din jur,

am invitat pe părintele elevului în cauză la școală, fiindcă în ziua vizitei nu l-am găsit. A doua zi, tatăl elevului se prezintă la școală, scu-zîndu-se că treburile familiale l-au făcut să nu poată veni. I-am arătat situația școlară de pe trimestrul I a copilului și i-am dat indicații de felul cum să-l ajute să se îndrepte. M-a asigurat că va ține cont de îndrumările date. Se forța însă să-și ascundă în întregime iritarea provocată de convorbirea noastră.

A doua zi elevul a venit la școală cu rani pe obraji. Se cunoștea că a fost bătut. L-am chemat la mine și l-am întregat ce s-a întimplat. Mi-a răspuns cu suspinuri că l-a bătut tatăl-său. Copilul tremura și-mi spunea că a luat o bătaie de moarte. Și-ntr-adevăr, fața îndurerată a elevului S. G. era desfigurată de groază. (Inv. Gh. Alexandru, Școala specială de reeducare, Ișalnița, Dolj).

În continuare, după ce își exprimă repulsi față de asemenea acte barbare, corispondentul revistei întregab: ce procedeu trebuia aplicat? Credem că trebuiau sesizate organele de miliție. Un articol (sau mai multe) de lege prevede sancțiuni drastice pentru cei ce maltratează copiii. Fie ei chiar părinți!

D. CICHIRĂ

COMENTARIU

FLORIN ANGHIEL, Liceul „N. Bălcescu”, Pitești: Aflăm din scrisoarea pe care ne-o trimiteți, că „începînd cu anul școlar trecut, citeva școli din Pitești — cu sprijinul și sub îndrumarea Inspectoratului școlar — au inițiat o serie de experimente privind perfecționarea și, implicit, modernizarea predării lecției”. După ce ne amintim că rezultatele acestor „căutări” au făcut obiectul unor comunicări în cadrul Colocviului național de pedagogie și ne asigurăm de sprijinul prețios primit din partea Institutului de cercetări pedagogice, propunem, cu

îndreptățire, să se alcătuiască planuri tematice comune. Mai mult, credeți că „s-ar putea solicita și colaborarea I.C.P.P.D.”, eventual și a catedrelor de specialitate din învățămîntul superior”. Toate bune, dacă în final nu v-ați teme că, „fără o documentație la zi” (de cine depinde?) „noi, practicienii, s-ar putea să explorăm niște căi care nu duc prea departe”. Ceea ce ar însemna o mîhnire, pentru cei care spuneați că v-au sprijinit îndeosebi.

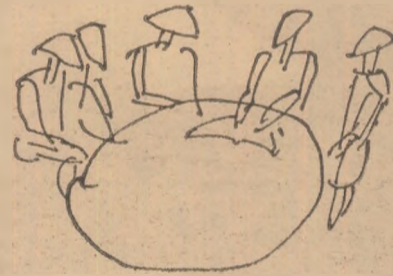
ELENA ADRIANA-TEODORU, Liceul industrial nr. 4, București: Lectura paginii intitulată, în revista noastră „Elevii: între craftă, andrele și profesiile moderne” v-a făcut să vă întrebați de ce, „dacă cunoștințele de gospodărie sînt nece-

sare pentru viață, ele trebuie în-sușite numai de fete?... Oare numai fetele vor trăi, vor mânca, vor avea haine cu nasturi și tivuri?” Evident, nu! Cum tot evident, „dreptul bărbatului de a ști să-și coase un nasture, de a avea deprinderea gătitului etc.” nu e contestat. Poate, doar, de la caz la caz!

Mai spuneți: „Ar fi cazul ca școala să dea un exemplu pozitiv pentru a convinge familia, opinia publică (!) că, așa cum nu există muncă numai pentru bărbați, nu există nici muncă numai pentru femei”. Perfect adevărat, în principiu.

Nu numai că, uneori realitatea ne contrazice. Și chiar de ce să n-o spunem — multe „nime” și profesoare.

Red.

AL. CERNA-RĂDULESCU:
**Arbori
din țara promisă**
Ed. C. R., 1972

Migăloasă și înșelătoare pentru cititorul grăbit este construcția acestor studii de autentică istorie literară. Având ca punct de plecare o secvență memorialistică ori un moment din anii de formare spirituală a autorului, sub influența binefăcătoare a cărților scrise de autorii evocați, fiecare dintre cele șapte contribuții pătrund cu o serioasă armătură în domeniul istoric-literar, pentru a dezvălui un aspect mai puțin cercetat din viața și opera scriitorilor discutați. Interesul acestei cărți este deci dublu: unul pur documentaristic, al doilea rezultând din valoarea măturii publicistului. Deoarece punctul de plecare este aparent anecdotic (în esență, memorialistic), era firesc ca unele din aceste personalități evocate să aparțină unei geografii culturale regionale: Olteșii, ținutul de baștină al autorului. În acest fel ne explicăm prezența în acest volum a unor personalități ca: O. Tomescu (Primejdiile fanatismului), N. Plopșor (Subordonarea de bunăvoie) sau chiar Petre Pandrea (Dinamismul lucid). Insuși Gala Galaction intră în sfera de interes literar al lui Al. Cerna-Rădulescu prin evocarea unei topografii binecunoscute viitorului publicist. Dar stâlpii

de rezistență ai acestei cărți îi constituie studiile consacrate lui Nicolae Iorga (Vocația profetică), Tudor Arghezi (Poetul, sinteză a umanității), Gala Galaction (Freneticul cenzurat), ca și medalionul consacrat lui Liviu Rebreanu (Nostalgia eticului).

Criticul operează prin izolarea „facultății dominante” de celelalte însușiri ale personalității evocate, „facultate dominantă” pe care — ca un vrednic urmaș al vechilor caracterologii ale clasicismului — o privește dilatat, absorbind celelalte însușiri și subordonându-le toate actele personalității respective. Tehnica aceea de lucru, firește, comportă anumite riscuri, prin sărăcirea portretului moral și spiritual, dar nu e mai puțin adevărat că prin pregnanța cu care este pusă în evidență (trăsătura dominantă), îl luminează mai puternic.

Studiile conțin multe informații profitabile pentru amatorul de literatură, ca și pentru profesorul și specialistul în istorie literară. De pildă, demonstrația că piesa „Mitică Popescu” a lui Camil Petrescu este de fapt o replică la piesa „Apostolii” a lui Liviu Rebreanu (idee pe care autorul studiului o enunțase și mai înainte).

Patriotismul ardent al lui Nicolae Iorga, caracterul său dirz, inflexibilitatea în fața presiunilor exercitate asupra sa în nobila luptă de apărare a drepturilor poporului român la o viață demnă, în cadrul unui stat național, unitar și independent, campania sa nesălbătă împotriva primejdiei fascismului, dusă până în ultimul ceas al vieții, fiind a căzut răpus de gloanțele legionarilor, patriotism materializat de-a lungul a zeci de ani de publicistică militantă, este evocat într-un dens studiu. Alte elemente inedite află cititorul din ca-

pitoul rezervat lui Petre Pandrea. Ținuta demnă, de neînfricat adversar al hitlerismului și fascismului intern a acestuia este dublată, în calitatea de avocat, de aceea de apărător al antifasciștilor și comuniștilor în timpul dictaturii legionar-antonesciene. Și tot aici află cititorul și despre sprijinul moral (nu fără anumite riscuri) pe care i-l-a acordat Lucian Blaga lui Petre Pandrea, pentru a apăra viața citorva sute de antifasciști și comuniști, amenințați cu o judecată sumară și execuție.

Episodul articolului „Baroane”, publicat de Tudor Arghezi în 1943 în „Informația Capitalei”, este integrat în mod firesc în contextul social-politic, în publicistica pe care poetul o practică în acel moment greu pentru destinele țării, episodul (și articolul) căpătând astfel o semnificație mult mai adâncă.

În paginile pe care le consacră lui Gala Galaction, Al. Cerna-Rădulescu avansează o interesantă ipoteză asupra motivelor reale care l-au determinat pe viitorul scriitor să îmbrățișeze haina preotească. Criticul crede că este vorba aici nu de o „criză religioasă”, ci de un moment de răscruce pentru cariera literară a lui Gala Galaction, pe care acesta o rezolvă în felul binecunoscut: „Laicizarea” crizei religioase — ipoteză interesantă, dar contrazisă de înșeși mărturisirile lui Gala Galaction — este deci de reținut doar sub acest aspect.

Cartea lui Al. Cerna-Rădulescu — curios aliaj de memorialistică, jurnal intim și istorie literară — este o apariție peste care nu pot trece cu ușurință critica și istoria literară, sau profesorul de specialitate. Lectura ei reprezintă un prețios capital de informație asimilat.

NICOLAE SORIN

JOHN DEWEY:
Democrație și educație
E. D. P., 1972

„Democrație și educație”, având ca subtitlu „O introducere în filozofia educației” (tipărită la New York, în 1916), reprezintă o sinteză a gândirii filozofice și pedagogice a lui John Dewey, rezultată din lunga sa activitate de profesor la universitatea Columbia. Neobosit animator al studiilor de psihologie, pedagogie și filozofie, multă vreme președinte al Societății americane de filozofie, John Dewey este de multă vreme cunoscut în țara noastră prin lucrări care i s-au tradus și studiat în cadrul facultăților, școlilor normale și institutelor pedagogice actuale.

Deși a trecut mai bine de jumătate de secol de la apariția cărții, interesul pentru ideile pozitive ce vehiculează autorul nu s-a diminueat până azi. Multe din soluțiile și sugestile ce le propune John Dewey în domeniul școlii și educației s-au dovedit a fi valorificate de noi în prezent, lăsând, bineînțeles, la o parte ceea ce constituie partea idealistă a gândirii sale.

Pedagogul american ridică numeroase probleme, ca, de pildă, aceea a rolului activ al filozofiei în îndrumarea societății. Dar cele mai profitabile sînt ideile sale despre școală și educație, el fiind, poate,

printre primii gânditori care au făcut din școală o problemă centrală și au localizat filozofia în sistemul educațional. Rezultatul a fost „elaborarea unei noi teorii a educației, cuprinzătoare și profundă, dar și ridicarea utopică a școlii la rangul de principală instituție a progresului social”.

Deosebit de atrăgătoare sînt ideile sale în direcția activizării școlii în sensul legării ei cu munca practică productivă. După John Dewey, munca practică este menită să schimbe radical școala și să o așeze în inima societății moderne industrializate, dezvoltând la elevi spiritul de solidaritate socială și de viață comună, spiritul de emulație, simțul responsabilității etc. Munca practică lărgeste experiența personală, însuștește asimilarea științelor și permite elevului să urmărească progresul umanității. O atitudine contemplativă față de lume și societate nu poate folosi individului, în timp ce o școală activă îl poate integra în energia cosmică, făcându-l să-și trăiască cu adevărat viața și să-și dirijeze după cum dorește.

Capitolul „Aspectele pregătirii profesionale în educație” este cel mai interesant și mai actual prin problemele dezbătute în legătură cu școala activă și educația în stadiul societății industrializate. Practic, aici John Dewey rezumă în 5 puncte principalele sale argumente și afirmații expuse în întreaga lucrare. Se arată, de pildă, că în condițiile exploziei industriale, „ocupațiile tehnice au căpătat un conținut intelectual infinit mai larg și valențe culturale infinit mai bogate decât înainte. Necesitatea unei edu-

cații care să-l familiarizeze pe cel ce muncesc cu bazele și implicațiile sociale și științifice ale muncii lor a devenit imperioasă, deoarece acei ce sînt lipsiți de ea sînt reduși în mod inevitabil la rolul unor anexe ale mașinilor pe care le minuiesc” (pag. 268).

Plină de interes este și concepția sa, după care integrarea în munca productivă trebuie să se facă treptat, pe parcursul școlărității, ca o trecere pe nesimțite de la joc la activități cu finalitate practică.

Lăsînd la o parte unele idei, izvoarele din concepția idealistă a pragmatismului, reținem la John Dewey marea sa dragoste pentru om și grija pentru educația lui, frumusețea expunerii, stilul curgător, logica strînsă a argumentației, economia și conciziunea limbajului (fiindcă capitol se încheie printr-un succint rezumat făcut de autor).

Am sugera Editurii didactice și pedagogice să continue a da la lumină lucrările fundamentale ale corifeilor școlii active cum ar fi, de pildă, „Școala muncii” de Georg Kerschensteiner, „Orientarea profesională”, de Eduard Claparède, precum și reeditarea revăzută a lucrării lui Ad. Ferrière „Școala activă” (apărută la noi în 1925, în traducerea lui I. G. Marinescu). Este cunoscută frumoasa tradiție care există în gîndirea pedagogică românească în ce privește școala activă și în acest sens Editura ar putea întocmi o antologie de texte a școlii active românești. De asemenea, socotim că reeditarea lucrării fundamentale a lui I. C. Petrescu, „Școala activă” (1926), nu poate suferi aminorări.

GH. COSTIN

„TERRA”, nr. 2/1973

In sprijinul perfecționării cadrelor didactice: tematica orientativă privitoare la elaborarea lucrărilor pentru gradul I, programul taberelor de vară organizate de S.S.G. din R.S. România, pentru instruirea științifică pe teren a profesorilor de geografie, utilitatea și eficiența experimentului televizivului școlară integrată la geografie.

Pentru documentare științifică de

specialitate: date noi asupra cliimei Antarctidei, cules de exploratorul român G. Neamu în expediția sa din anii 1971/1972; perturbațiile atmosferei și vînturilor violente pe glob; repartitia pădurilor și folosirea fondului forestier mondial în prezent și perspectivă; geografia Țării Dornelor, sistemul de irigații Carasu, precizări referitoare la unele aspecte ale geografiei Lunii și planetelor Marte și Venus. Un material succint ne informează asupra activității geologilor G. Istrate și I. Teodoru — primii geologi români care au explorat recent unele zone vulcanice din Antarctica, la invitația vulcanologilor argentinieni.

Cronica geografică se ocupă — cu prilejul centenarului nașterii lor

— de viața și activitatea lui Ion Simionescu (se dă și lista celor peste 60 de lucrări ale sale privitoare la geografia teritoriului României) și a marelui geograf francez Emm. de Martonne.

Pentru elevi se publică lista celor 5 echipaje de elevi „Cutezătorii” care au fost premiate cu abanamente la revista „Terra” pe anul 1973, pentru activitatea lor din anul 1972. Se mai oferă elevilor lecturi geografice despre Sahara și despre expediția unor studenți geografici țeseni cu pluta de la izvoarele Bistriței până la Marea Neagră. De asemenea, probleme și jocuri geografice instructiv-distractive, note și informații, recenzii etc.

Predarea limbilor moderne în liceele și institutele cu profil tehnic

Recent, Societatea de științe filologice a organizat sesiunea metodică-științifică a profesorilor de limbi moderne care predau în liceele și institutele cu profil tehnic.

Atît din comunicările prezentate, cît și din bogatele discuții pe marginea lor au reieșit cîteva idei fundamentale. Prima idee care trebuie să stea la baza predării limbilor moderne în învățămîntul cu profil tehnic este diferențierea față de programele predării acelorași discipline în liceul de cultură generală. În învățămîntul tehnic trebuie să se predea varianta tehnico-științifică a limbii. Aceasta nu trebuie însă confundată cu un inventar de termeni specifici (fiecarei domeniu tehnico-științific) și nici nu poate fi izolată artificial de limba uzuală. Elevul sau studentul trebuie să fie capabil să susțină o conversație uzuală, să citească un ziar sau o revistă, să elaboreze în scris un text fără prea mari dificultăți. Stăpînind limba uzuală, elevul de la liceul tehnic își va concentra apoi atenția asupra limbajului tehnico-științific, corespunzător domeniului său de specialitate, spre deosebire de elevul liceului de cultură generală, care studiază literatura. Unii participanți la discuții au insistat totuși să nu fie eliminate cu desăvîrsire textele literare, mai ales din motive de ordin educativ. O importantă lacună în predarea limbilor moderne în liceele tehnice este, cu puține excepții, lipsa unor manuale diferențiate pe grupe de specialitate: manuale pentru învățămîntul economic, industrial, agricol, artistic etc. Se impune ca Editura didactică și pedagogică să-și îndrepte atenția spre elaborarea rapidă a unor astfel de manuale, căci altfel, în timp ce s-au realizat mari eforturi pe linia modernizării învățămîntului, asistăm la situația nedorită ca profesorul să copieze cu mîna textele de specialitate utilizate în procesul de predare.

Sesiunea a dezbătut și problema pregătirii viitorilor profesori de limbi moderne în învățămîntul cu profil tehnic, atrînd atenția că facultățile care pregătesc profesori de limbi moderne trebuie să-și adapteze programele de curs practic ținînd seama că un procent însemnat din absolvenți vor preda în liceele de specialitate. De asemenea, practica pedagogică a studenților trebuie să se desfășoare parțial și în liceele cu profil tehnic. În acest scop, este necesară încadrarea acestora cu profesori experimențați și dotarea lor cu aparatură modernă audio-vizuală, așa cum s-a constatat la școlile unde s-au ținut lecțiile demonstrative. În scopul perfecționării profesorilor care predau la liceele cu profil tehnic, s-a cerut ca I.C.P.P.D. să organizeze cursuri speciale de perfecționare pentru aceștia, cu tematică adecvată. S-a insistat asupra necesității unei mai strînse colaborări între cadrele didactice de la liceele tehnice și cele de la institutele de învățămînt superior de profil, pe linia patronării de către acestea a primelor. S-a preconizat utilizarea culegerilor de texte publicate de institutele de învățămînt superior de către liceele de specialitate, pînă la apariția unor manuale proprii.

Țara noastră are o veche și frumoasă tradiție în ceea ce privește predarea limbilor moderne în învățămîntul cu profil tehnic; este suficient să amintim nivelul înalt de predare al acestora în vechile licee comerciale, precum și ținuta manualelor publicate pentru uzul lor. În condițiile avîntului incomparabil sporit astăzi al învățămîntului cu profil tehnic, în condițiile în care, pentru a-și aduce o contribuție eficientă la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nu se poate concepe un bun tehnician sau specialist care să nu aibă o deschidere spre tehnica și știința mondială prin cunoașterea unei limbi de largă circulație, revine o răspundere sporită atît profesorilor de limbi moderne din învățămîntul cu profil tehnic, cît și tuturor factorilor care au misiunea de a veghea la continua lor perfecționare.

Prof. univ. ION BRAESCU

Speranțe pentru oprirea degradării memoriei

Revista
presei străine

În fiecare zi, după atingerea vârstei de 35 de ani, un adult pierde în medie circa 100.000 de celule ale creierului, cunoscute ca neuroni, care sunt implicate după cum se știe în gândirea, memoria sau alte activități cerebrale fundamentale. Aceste celule nervoase mor din cauza îmbătrânirii, a unei proaste circulații a sângelui sau din alte cauze.

La naștere, se apreciază că omul pornește cu o zestre de circa 10 miliarde de neuroni. Aceștia nu se mai impart sau reproduc ca alte celule. O aritmetică simplă arată că fiecare individ pierde probabil 36,5 milioane neuroni pe an și circa un miliard în 30 de ani. Frecvența pierderii zilnice pentru unii indivizi poate fi mai mare sau mai mică și explică de ce memoria scade cu vârsta, de ce alte facultăți cerebrale încep să dispară, instaurându-se senilitatea. Chiar dacă se va găsi un remediu pentru vindecarea cancerului sau pentru prevenirea bolilor cardio-vasculare care provoacă adevărate ravagii prin mortalitatea lor ridicată, multe persoane nu vor fi apte să trăiască un secol de viață sănătoasă, viguroasă, dacă această „surgere” constantă a creierului continuă.

S-a găsit, nu de mult, o posibilitate pentru a se stopa „surgerea” și prin aceasta un nou control al vieții omului. Se întrevede astfel o alternativă pe care oamenii de știință care se ocupă cu aceste probleme o văd pilbind în experiențele lor de laborator ca o perspectivă potențială care va permite omului un control larg și drastic asupra existenței sale și a destinului său.

Dr. James Bonner, un biolog de la Institutul de tehnologie din California, S.U.A., nu știe cum să prevină distrugerea ireversibilă a neuronilor. Dar el privește optimist la o soluție de perspectivă: producerea altor celule ale creierului care să preia lucrul neuronilor care lipsesc. Această posibilitate există, întrucât fiecare celulă din corpul omenesc conține exact aceeași proporție de informație genetică, aceeași gene care comunică celulelor ce să fie și ce să facă. O celulă a ficatului este o celulă a ficatului fiindcă numai acestora li se comu-

nică să aibă o activitate specifică dintre toate genele existente. O celulă nervoasă este o celulă nervoasă fiindcă numai aceasta are un anumit tip de funcționalitate. Și așa mai departe cu oasele, pielea, părul și alte celule specializate. Cercetările doctorului Bonner se referă la aflarea mecanismului care conferă unor gene la început anumite specificități funcționale. Genele se închid sau se deschid la un moment dat pentru a primi anumite informații și comenzi despre ce anume să facă. Dacă se va rezolva acest mecanism, se apreciază că s-ar putea găsi posibilitatea creării sau substituirii de celule nervoase.

Creierul omenesc conține în total circa 100 de miliarde neuroni. O mare parte din structura acestuia o reprezintă celulele gliale — celule de suport — deși ele pot juca unele roluri în funcțiile de învățare și de memorie. Dacă și când se va cunoaște precis care sunt comutatoarele chimice care comandă închiderea sau deschiderea unei gene, atunci va deveni posibil să se comande celulele gliale să se oprească a mai fi ele însele, și să devină în schimb neuroni. Și, poate, se vor putea converti celulele gliale în celule nervoase la o viteză de 100.000 celule/zi, înlocuind astfel pierderea neuronilor. Înlocuirea neuronilor va conduce la capacitatea depozitării în creier de noi memorii și desfășurării de activități diferite. În timp ce neuronii vechi vor fi ferți de dispariție, unele cunoștințe și chiar memoria vor începe să scadă datorită fenomenului de îmbătrânire, așa cum ni se pare firesc. Dar dr. Bonner subliniază că, în epoca noastră de schimbări rapide, o mare parte din informațiile pe care le înmagazinează memoria noastră devin învechite.

Posibilitatea de control al celulelor creierului sau de inginerie genetică este deosebit de promițătoare. Cercetările precise, pline de strălucirea ideilor geniale care le-au generat în ultimii 20 de ani, au deschis calea către baza înțelegerii codului genetic al vieții, al mecanismului prin care genele dictează soarta unei celule. Genele sunt conținute în ADN (acidul deoxiribonucleic) și se încolăcesc în

nucleul fiecărei celule în forma faimoasei elice duble. În timp ce fiecare celulă conține toată cantitatea de informații pe care orice altă celulă o are, numai anumite seturi ale genelor sale sunt în funcțiune. Depinzând de felul celulei, numai 1—10% din gene sunt vreodată active; restul nu fac nimic niciodată.

S-a descifrat, nu de mult timp, că niște entități chimice, cunoscute ca histone, închid activitatea genelor sau o păstrează închisă. Aceste histone printr-un mecanism chimic veghează ca o genă să nu devină activă. Dar histonele nu pot citi codul genetic. Agenții responsabili pentru această citire sunt niște molecule cunoscute sub numele de ARN-C (acid ribonucleic cromosomic), care apare în mod natural înăuntrul celulei. ARN-C interacționează și se leagă de gene care nu sunt în acest fel înăbușite în activitatea lor. Histonele nu se pot atașa și lega în același mod de aceleași gene. S-a reușit ca acidul ribonucleic cromosomic să poată fi luat dintr-un organ A și amestecat cu celulele organului B. Acesta se va lega de gene în organul B, așa cum realizează în același mod acest proces în organul A. Rezultă că ARN-C poate fi folosit pentru a deschide genele în organul B. Rămâne de realizat ca o sarcină dificilă separarea diferitelor porțiuni de ARN-C pentru a alege cele dorite și necesare în vederea introducerii acestor fracțiuni în celule, pentru a comuta către o activitate lucrativă genele care dorim (aflate în inactivitate). Această posibilitate poate conduce la convertirea celulelor gliale ale creierului în neuroni.

Nu se poate aprecia până la ora actuală intervalul de timp necesar pentru ca acest proces de convertire, deci de păstrare a creierului, să capete o modalitate practică de realizare. Dar progresle spectaculoase realizate în descifrarea mecanismelor intime care au loc în interiorul celulelor au deschis pentru viitor noi domenii de investigație în efortul care se duce pentru prelungirea vieții și păstrarea la un nivel de activitate normală a organismului omenesc.

THEODOR E. CORNEA

U.R.S.S.

Preocupări pentru modernizarea lecției

Cine desenează mai repede și mai bine?

În Uniunea Sovietică există 200.000 de școli de cultură generală, în care învață circa 50 de milioane de elevi. 80% din școlarii, absolvind școala de 8 ani, capătă apoi o educație medie completă. Este în curs trecerea la învățământul general mediu.

Cum va arăta școala sovietică de mâine? Cum se va spori eficiența procesului educativ? Pedagogia sovietică rezolvă aceste probleme pe baza strict științifică a cercetării neîntrerupte, a verificării ideilor în practică.

O experiență interesantă se află în curs într-o școală din orașul Tbilisi (capitala Gruziei sovietice). Forma tradițională de instruire — lecția în interesul obișnuit al cuvântului — este înlocuită aici prin lecțiile-dialog, lecțiile-dezbateri, lecțiile-jocuri și prin concerte. Educatorul se străduiește să facă procesul instructiv-educativ interesant, atrăgător pentru copii, ca prin aceasta să-i ajute să-și concentreze atenția asupra materialului de învățat.

În clasele întâi și a doua, nu se pun note, întrucât dorința elevilor de a căpăta o notă bună se transformă adesea într-un scop în sine, care coboară nivelul creator în procesul de învățare, distrage atenția de la felul principal — obținerea unor cunoștințe solide.

„Köznevelés” (R. P. Ungară)

Revista de pedagogie Köznevelés (Educația publică), din R.P. Ungară, care apare din acest an, săptămânal și într-un format nou, a constituit timp de câteva luni tribuna unor dezbateri interesante cu participarea a numeroși specialiști din domeniile pedagogiei, istoriei pedagogiei, sociologiei, având ca temă „Viitorul învățământului secundar — liceul de mâine”. Articolele și studiile publicate analizează locul și ponderea liceului în sistemul învățământului secundar și importanța tot mai crescândă a învățământului tehnic. Cercetătorul Vendég Sándor în articolul intitulat „Învățământul tehnic și educația omului” (nr. 11/1973) atrage atenția asupra implicațiilor revoluției tehnico-științifice, care impune restructurarea pregătirii muncitorilor calificați, a cadrelor medii. Școlile tehnice, care, după părerea autorului trebuie să stea și în viitor la baza pregătirii cadrelor care lucrează în economie, pregătesc elevii pentru munca nemijlocită în producție, dar în același timp și pentru continuarea studiilor în liceele de specialitate și facultăți. Procesul instructiv-educativ trebuie să aibă în vedere necesitățile economice, politice, culturale ale societății contemporane, dar și dezvoltarea personalității elevilor — acest proces fiind un mijloc de dezvoltare a omului multilateral.

Învățământul tehnic, pe lângă cunoștințele legate de specialitățile respective, trebuie să asigure un înalt nivel de cultură generală. Reținând această idee, profesorul Lukács László analizează o modalitate interesantă de a rezolva aceste probleme și anume, unificarea liceelor de cultură generală cu liceele de specialitate, modalitate care ar oferi posibilități foarte largi de orientare profesională.

În articolul „Clasa «închisă» sau materiile facultative?” (nr. 4/1973), Lukács Sándor prezintă o experiență interesantă efectuată într-un liceu din Budapesta. Elevii anului I de liceu, pe lângă disciplinele obligatorii, pot alege două materii (care nu trebuie să fie înrudite, de exemplu matematică-engleză, chimie-engleză etc.) pe care le studiază într-un număr sporit de ore, iar materiile alese inițial pot fi schimbate, după preferințe, de trei ori pe an. Materiile facultative sunt studiate în grupuri, ceea ce permite constituirea unor grupuri omogene de elevi, având scopuri comune. Astfel, se acordă un teren larg și variat aptitudinilor, posibilităților și sferelor de interes al fiecărui elev în parte. Sistemul clasei „închise” este o moștenire care constituie obstacolul principal în calea perfecționării învățământului. De aceea, dezvoltarea rapidă a științelor, a tehnicii, a modalităților de largire a cunoștințelor, impune în mod necesar trecerea la educația permanentă, a căreia primă etapă (și bază) o formează școala, care asigură o instruire diferențiată, într-un sistem de clase „deschise”. Experiențele de până acum demonstrează posibilitatea și chiar necesitatea introducerii materiilor preferate (facultative).

Studiile pe care le-am amintit au meritul de a schița posibilitățile și direcțiile de dezvoltare ale învățământului secundar din R.P. Ungară. Aceste experiențe din școli vor contribui cu siguranță la conturarea unui proces instructiv-educativ mai apropiat de cerințele societății viitoare.

FARKAS J.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Revistă săptămânală editată de Ministerul Educației și Învățământului și Uniunea Sindicatelor din Învățământ, Știință și Cultură